

Referatsaker

1. Referat fra møte i Nådens fellesskap 28.02.2011
2. Protokoll fra møte i katolsk-luthersk samtalegruppe (KATLUSA) 19.05.2011 (u.off. § 14.1)
3. Protokoll fra møte i kontaktgruppa mellom Islamsk Råd Norge og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke 2. mars 2011 og 8. juni 2011 (u.off. § 14.1)
4. Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomite 11.03.2011 og 09.05.2011
5. Referat fra KR 15.-16.03.2011
6. Protokoll fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn (STL) 30. mars 2011
7. Protokoll fra Kirkens Nødhjelps representantskapsmøte, Lillestrøm, 27.-28. mai 2011
8. Referat fra møte i Samarbeidsråd for menighet og misjon SMM-rådets møte 17. mars 2011
9. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd (TN) 10.-11. mars 2011 (*ettersendes*)

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering. 4

NÅDENS FELLESSKAP

Samarbeidsrådet mellom Den norske kirke og Metodistkirken i Norge

REFERAT FRA MØTE (utkast pr 21.3)

Tid:	28. februar 2011 kl 10.00-14.00	
Sted:	Akersbakken 37 Oslo (Metodistkirkens hovedkontor)	
Til stede:		
Metodistkirken:	Christian Alsted,	biskop, Norden og Baltikum
	Vigdis- Merete Rønning	tilsatt ved Metodistkirkens hovedkontor
	Øyvind Helliesen, Gunnar Bradley,	tilsynsmann, Nord-Vestre distrikt administrativ leder, Metodistkirken i Norge
Den norske kirke:	Olav Skjevesland, Hans Erik Ruud, Guro Kristin Helligren Beate Fagerli	biskop, Agder og Telemark prost, Kongsberg diakonirådgiver, Kirkerådet Rådgiver, Mellomkirkelig råd (kun denne gang pga overlapping)
Sekretær:	Einar Tjelle,	ass. gen. sek. Mellomkirkelig råd
Forfall:	Rut Solveig Nydal Netland	lærer, Stryn

SAKER

Sak 1	Åpning	Vedlegg	Ansvar
	Biskop Christian Alsted (CA) innledet med betraktninger om hvem som er størst og minst i Guds rike (Markus kap 9). CA gav gode eksempler på dette fra metodister i Baltikum som ofrer mye for sin neste. "Den som vil være stor blant dere skal være alles tjener..."		CA
Vedtak			

Sak 2	Referat fra møtet i Nådens Fellesskap 07.04.2010	Vedlegg	Ansvar
Vedtak	<i>Referatet fra sist møte er tidligere utsendt, godkjent per e-mail</i>		

Sak 3a	Aktuelle saker	Vedlegg	Ansvar
	Informasjon om aktuelle saker fra de to kirkene. <i>Fra Den norske kirke ved biskop Olav Skjevesland (OS):</i> <ul style="list-style-type: none"> • Stat og kirke saken; det er høringsnotat med frist 1.5 på det såkalte <i>kirkeforliket</i>. Det legges blant annet opp til en nedbygging av kirkelig statsråd. • Gudstjenestereformen; vedtas på Kirkemøtet i april, slik at liturgi- og tekstbøker kan ferdigstilles til 1. søndag i advent. Salmeboken er utsatt. Generelt åpnes det for større fleksibilitet, stedegengjøring og involvering. Det er i grunn mer en <i>gudstjenestekultur</i>-reform. • Carissimi; En gruppe prester anfekter biskopers tilsynsmyndighet og har bedt om å få en egen biskop. De er kritiske til Dnk på blant annet samlivsetikk. De er		CA/OS

	<p>tilbudt en prost til å være tilsynsmann, men de har ikke akseptert. Situasjonen er vanskelig, særlig i Stavanger bispedømme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preses; 12. biskop. Utnevnes på forsommeren og skal ha eget tilsynsområdet; domprostiet i Nidaros. Dog kontor og faktisk funksjon på Kirkens Hus i Oslo. Sterke kirkelige og politiske meninger om dette. Kun én er nominert; biskop Helga Haugland Byfuglien. • Kirkemøtet (2010) og 2011 har saken "Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke i et økumenisk perspektiv" oppe, og en studiebok er kommet; "Kirke nå, Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke" (Tapir forlag). Lars Erik Nordby har blant annet et bidrag. Interessant for NF, også med tanke på 2017 som felles reformatorisk prosjekt. <p><i>Fra Metodistkirken ved biskop Christian Alsted</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Diakoniplan for Metodistkirken i Norge (MiN) er ferdig (delt ut i møtet). Både teologiske og praktiske grep. Det er viktig å forankre dette i lokalmenigheten, og at alle menigheter arbeider lokalt med dette. • Vi arbeider med en trosopplæringsplan, men ikke kommet så langt som vi hadde ønsket. • Strategisk utvikling av MiN, i hovedstyret og i kabinettet. Blant annet jobbes det med hvordan vi kan "løfte" små menigheter (jf DAWN-rapporten som nylig kom). Noen steder kan vi for eksempel se muligheter for å starte nye kirker. • Et viktig område er innvandring. Flere av våre menigheter har plutselig fått mange nye. • Skifte i ledelse: To nye tilsynsmenn i løpet av våren, men kun på deltid. Funksjonstiden begynner 1.8. • 16.-19. juni er det Årskonferanse i MiN i Fredrikstad. • Egen sammenslått kirke etableres i Sverige 1.1.2012, med ca 75.000 medlemmer, men bevarer en relasjon til Metodistkirken. Tre kirkesamfunn er under avvikling. Utfordring: Metodistkirken har avtale med full <i>communion</i> med Svenska Kyrkan. Denne vil opphøre i 2012. Bør være lurt å vente noen år med økumeniske samtaler til de får definert et felles syn på flere områder. • Øyvind Helliesen: En ny avtale med pinsevevnen foreligger, men er ikke offentliggjort enda. Mest en type avtale der vi tar utgangspunkt i tradisjon og historie, et uttrykk for gjensidig respekt. Ingen konsekvenser for vår avtale. 		
Vedtak	<i>Orienteringene tas til etterretning</i>		

Sak 3b	Deltakelse i hverandre Årskonferanse/Kirkemøte	Vedlegg	Ansvar
	<p>Innledning ved Helliesen: MiN har valgt at Dnks representant har talerett og har mulighet til å komme med hilsen i Årskonferansen. Representanten for MiN opplevde seg ikke tilsvarende inkludert ved siste Kirkemøte, ved for eksempel mangel på navneskilt, ikke hilsen/talerett etc. Hvordan kan vi klare å løse dette bedre? Det bør være en positiv forskjell "avtalekirker" imellom på dette området.</p>		
Vedtak	<i>NF sender en henvendelse til Kirkerådet om dette, og ber om bedre rutiner.</i>		ØH, ET

Sak 3c	Felleserklæringen om rettferdiggjørelse ved tro	Vedlegg	Ansvar
	<p>Dette var et oppfølgingspunkt fra sist (sak 5/10). Det ble spurt om oppfølging var vurdert, for eksempel gjennom Norsk Teologisk Samtaleforum (NTSF). Det ble hevdet at NTSF i ett år fram har mer enn nok med tema <i>gudstjeneste</i>.</p>		
Vedtak	<i>Vi går ikke videre på dette nå.</i>		

Sak 4	Felles vigselpraksis og lån av hverandres kirkelokaler	Vedlegg	Ansvar
	<p>Kan vi få til en felles praksis vedrørende lån/leie av hverandres kirker i forbindelse med vigsel/ekteskap? Øyvind Helliesen innleder til samtale. Se vedleggene for mer detaljer.</p> <p>Det er en frustrasjon over ulik praksis på dette området, som bryter med ånden i avtalen, side 26-27 i NF. Problemet oppstår gjerne når <i>vigsleren</i> kommer utenfra. Kirkeloven i Dnk fremholder at man har rett til å bli viet om man bor i sognet, men med en ekstern prest kan det bli problem. Og det er ulik praksis med tanke på leie etc. Vi er enige i det prinsipielle, men det er vanskelig å gripe inn i lokale forhold. Hvordan kan vi påvirke den situasjonen?</p>		ØH
Vedtak	<p>a) ØH tar en kontakt med KA og forhører seg om hva som finnes av rundskriv eller retningslinjer på dette.</p> <p>b) Om dette ikke er tydelig nok, sender vi en skriftlig henvendelse på vegne av NF, med henvisning til relevante paragrafer i avtalen vår, hvor vi ber om klargjøring på dette området.</p>		ØH

Sak 5	Samarbeid om diakoni	Vedlegg	Ansvar
	<p>Vigdis-Merete Rønning (VMR) og Guro Hellgren (GH) innledet til samtale, med bakgrunn i rapporten fra utvalget (se denne).</p> <p>Et felles prosjekt i Drammen er nå på gang. Metodistkirken i Drammen og Strømsø menighet er involvert i dette, og fokuset er på innvandrersarbeid. Det har vært en litt trang fødsel, dels på grunn av kapasitetsutfordringer i gruppa. Men prosjektet er i gang, og VMR og GH ser positivt på prosessen.</p> <p>I samtalen ble det foreslått å trekke veksler på Flerkulturelt kirkelig nettverk som både MiN og Dnk er medlem av (se neste sak).</p>		VMR og GH
Vedtak	<i>NF takker for rapporten og arbeidet så langt og vil gjerne ha en lignende oppdatering også neste gang</i>		

Sak 6	Kristne innvandrere i våre kirker	Vedlegg	Ansvar
	<p>Vigdis-Merete Rønning og Beate Fagerli (BF) innledet til samtale om den økte andelen av kristne innvandrere i vårt samfunn, og hvordan våre respektive kirker lar seg utfordre av dette.</p> <p>BF tok utgangspunkt i KM-sak 7/09 "Kristne innvandrere og menighetene i Norge" og delte ut vedtaket herfra, samt brosjyren <i>Dette vil vi</i> fra Flerkulturelt kirkelig nettverk. Hun fremholdt at Dnk ikke uten videre er god på dette området, sammenlignet med flere andre kirker. Men et arbeid er i gang;</p>		VMR og BF

	<p>det jobbes på flere plan lokalt, i bispedømmeråd, og i de sentralkirkelige råd. Det er et behov for en større bevissthet og bedre praksis på dette området. Vi bør også orientere oss om hva som finnes av ressursmaterieell på området, og hva som evt. trengs i tillegg.</p> <p>CA påpekte at MiN har en fordel av at den tilhører den <i>internasjonale</i> Metodistkirken, og at det handler om å begynne å bruke de ressursene bedre.</p> <p>VMR: I MiN har vi nylig hatt en solidaritetsgudstjeneste, en spørreundersøkelse, samt to seminar (en av tre på et av disse var innvandrere) om dette temaet, kalt "Når menigheten blir flerkulturell – velsignelser og utfordringer". Det var flere av deltagerne på det første av de to seminarene som uttalte: "Bruk oss, utfordre oss". Ett tredje seminar planlegges i pinsen i Larvik. Flere etterlyser ressursmaterieell, og dette bør vi kunne lage sammen med andre?</p> <p>Noen problemstillinger i samtalen; Hvordan møter vi innvandrere som ikke er kristne? Hva gjør vi med liten kapasitet hos den etablerte menighet? Hvordan kan vi sette grenser? Kristne innvandrere har mange fasetter jf. for eksempel organister fra Russland og Øst-Europa. Noen ganger synes ikke kristne innvandrere at vi er åndelige nok...</p> <p>Språket gjør integreringsarbeidet komplekst. Selv med fellesgudstjeneste på for eksempel engelsk er det gjerne 3. eller 4. språk for dem. <i>Hjertespråket</i> er viktig for alle. Har vi for mange ambisjoner på deres vegne?</p> <p>Vi bør hjelpe hverandre til å finne/bruke de erfaringene og skriftlige ressursene som finnes. Og vurdere om vi kan lage noe materieell sammen.</p>		
Vedtak	<i>(Konklusjon): Arbeidet med integrering av kristne innvandrere i våre kirker er en pågående samtale, hvor vi kan lære av hverandres praksis og vurdere om vi kan lage (noe) materieell sammen.</i>		

Sak 7	Ny sekretær	Vedlegg	Ansvar
Vedtak	<i>Einar Tjelle blir ny sekretær for gruppa.</i>		
Sak 8	Neste møte - Eventuelt	Vedlegg	Ansvar
Vedtak	<i>Neste møte blir 14. november kl 10-14 på Kirkens Hus, møterom 1C (Borg) (ET har bestilt rom)</i>		ET

DEN NORSKE KIRKE

Den norske kirkes nord/sør-informasjon(KUI)

KISP, KUIs prosjektkomité MKR

Dato: 13.05.2011

Vår ref: 11/131-7 BHE

Deres ref:

Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomité mandag 9. mai 2011 kl. 10.00 – 14.30

Sted: Kirkens hus, Rådhusgt.1-3, Oslo – møtelokale Borg

Til stede:

Kari Jordheim (leder), Toril Rusås, Tor Kjetil Edland,
Sigmund Gulliksrud, Bendik Vollebæk, Kristine Hofseth Hovland, Ellen Hestnes Ribeiro, Inger
Torunn Sjøtrø (til kl 12.30), Estrid Hessellund (sekr.)

Gjester: Rune Fiskerstrand (sak 14)

Forfall: Jan Bjarne Sødal, Britt Arnhild Lindland,

Åpning v/ Ellen H. Ribeiro

Sak 09/2011: Godkjenning av saksliste og protokoll fra siste møte 11. 03. 2011

Vedtak: Protokoll fra møte 11.03.2011 og dagens saksliste ble godkjent.

Sak 10/2011: Orienteringssaker/kalender

- a) *Syng håp-kveld*, Nesodden og Gjøfjell menigheter 13.4. (v/Sindre og Estrid)
- b) *Syng håp-korverksted og 1.mai-speidergudstjeneste*, Stryn 30.4.-1.5. (v/Sindre og Estrid)
- c) Radiooverført *Syng håp-gudstjeneste* 13.3. i Holmlia (v/Bendik, Hans-Olav Baden, Atle Sommerfeldt m.fl.)
- alle arrangement gjennomført med god lokal oppslutning og begeistring!
- d) *KM Tønsberg 5.-10.4.*: Estrid deltok på Kirkemøtets tema-møte "Den norske kirke som evangelisk luthersk kirke i økumenisk kontekst".
- e) *Fairtrade Norge årsmøte 27.4.*: Estrid deltok på årsmøtet pva Dnk og KUI. Inger Torunn Sjøtrø ble valgt inn i styret.
- f) *Delegasjon fra den lutherske kirke i Polen* gjester Kirkens hus 10.5. Estrid beretter om KUI/Plan for diakoni
- g) *Delegasjon fra den lutherske kirke i Sør-Afrika* gjester Kirkens hus 16.5. Einar Tjelle og Estrid har programansvar.
- h) *Jamaica-konferansen "Just Peace" 17.-25.5.* se sak 12/2.2.
- i) *OsloHimmel lø 28.5.* i Domkirken og domkirkeparken. Musikal "Å så vakkert" framføres – bl.a med migrantbarn i barnekoret; Linn Marie og Hans Jürgen har ansvar for Skaperverk & bærekraft-stand.
- j) *Kirkeuka for fred i Palestina og Israel 29.5.-4.6.* Tema "Retten til å be. Retten til å bo". Program i Oslo, Trondheim og Tromsø. Kairos Palestina-heftet trykkes opp igjen.
- k) *"One Body" core group.* Møte holdes i Oslo 26.-30.6. Jan Bjarne og Estrid deltar.

Sak 11/2011: KUI / Norad

Postboks 799 Sentrum
Rådhusgata 1-3
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web: www.kirken.no
Org. nr.: 970 550 259

Telefon: 23 08 12 00
Telefaks: 23 08 12 01
Bankkontonr: 8276 01 00362

Saksbehandler
Estrid Hessellund
23 08 12 76

a) Beslutningsdokument vedr. KUIs nye rammeavtale

På oppfordring har vi fra saksbehandler Lillian Nordal fått innsyn i grunnlaget for Norads vurdering av KUI mht ny rammeavtale. Vedlegg var utsendt.

Vedtak: Beslutningsdokumentet var oppløftende lesning og tas til orientering. Det må utarbeides evalueringsplan 2011 -2014 i løpet av høsten 2011.

b) Årsrapport 2010 + sluttrapport 2007 – 2010

Årsrapport 2010 + sluttrapport 2007-2010. Utkast var vedlagt innkallingen..

Vedtak:

Årsrapport 2010 og sluttrapport 2007-2010 vedtas med de bemerkninger som framkom i møtet. Oversendes MKR/AU for godkjenning i løpet av dette møte. Sendes til Norad innen fristen 31.5.2011.

Sak 12/2011: Årets prosjekter og tiltak
(iflg. virksomhetsplan 2011)

2.1. Klima, miljø, forbruk og rettferd

- Mobilisering i lokalmenigheter og bispedømmer: fortløpende
- Nytt inspirasjonsmaterieill til *Skaperverkets dag*: Idé-katalog, utarbeidet av Kristine og Estrid, ble utsendt før møtet. Legges ut på www.grønnkirke.no og andre nettsider uke 19. Sendes som e-post til Dnk's menigheter.
- *Grønn trosopplæring*. Se sak 13.
- *COP 17*, mobilisering og samarbeid med Sør-Afrika "Climate Justice – Lasting Peace": noen norske kirkeledere deltar på Pan Africa Workshop, Nairobi 7.-9.6. og på Interfaith Rally i Durban 27.11. Se også Nyhetsbrev fra SAFCEI (vedlegges protokollen). TenSing Norway drar på busstur fra Nairobi til Durban med klima-show. Mobilisering i Norge først. Akkreditering til COP17-forhandlingene: KN holder i trådene.
- *Samling for ressursgrupper* (fre. 4. nov): Hans Jürgen holder i trådene.
- *"Tro til forandring"* (5.-6. nov): lørdag seminarer (teologisk refleksjon/Oslo region klima-miljø-seminar/COP 17 mv). Søndag: økumenisk klima/miljø-gudstjeneste. Sted: uavklart. Kristine / NKR holder i trådene.
- *Regionale klimaseminarer*: se oppdatering på www.kirkensnodhjelp.no. Politisk budskap offentliggjøres kommende uke
- *Økonomisk støtte til menigheter/bispedømmer*: fortløpende

2.2. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål

- Promotere *materieill* (hiv&aids, MR-heftet mv): fortløpende
- *Jamaica-konferansen "Just Peace"*. Ellen refererte fra forberedende møter. MKR, KN og NKR har tatt initiativ til håndvåpen-kampanje "Hands Together!". Kristine og Ellen deltar og samler relevant informasjonsmateriale.
- Ressursmaterieill / *temahefte om "økonomisk rettferdighet"*: kommer i løpet av høsten (KNs fasteaksjon 2011-2012)
- *One Body – Norden-FOCCISA*: møte holdes i Oslo 26.-30.juni
- *Nordisk hiv&aids-samarbeid* (møte 14.-15.3.). Se referat fra siste møte
- *Kairos Palestina: KISP/TN-konsultasjon* avholdes i Oslo 31.8. Foreløpig program var vedlagt innkallingen. KUIs prosjektkomité inviteres til å delta.
- *Studieplan for Diakoni i kontekst*: se www.kui.no
- *Økonomisk støtte til menigheter/bispedømmer*: fortløpende

2.3. Globalt gudstjenesteliv:

- *Syng håp-verksteder/gudstjenester lokalt*: se sak 10 a, b, c
- *Regionalt Syng håp-formidlingsseminar*, Agder & Telemark v/Roald Guttormsen: venter svar
- *Materieill til nord/sør-søndag* sø 23.10. og Verdens aidsdag. Samarbeid med TV-

- aksjonen/ Norsk Folkehjelp er på gang. Tema: "Fra frykt til trygghet" – minerydding.
- *Samarbeid med kulturrådgivere*: møte avholdt med Søren Hjort, Nidaros, 23.3. Steinkjer gospelkor besøker gospelkor i Tanzania høsten 2011. Gjenbesøk planlagt 2012 i forb. med Olavsfestdagene.
- Samarbeid med Kulturkirken Jacob og Danmisjon/DK om *Swahilimesse* (Tanzania): 17.-18.9.2011: avlyst. Oppføres i Danmark primo september.
- Videreutvikle og oppdatere *liturgidatabasen*: fortløpende
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.4. Vennskapssamarbeid og dialog

- *Vennskapskonferanse*, Åssiden menighet og Baptistkirken, Drammen 23.-24.9. Referat av planleggingsmøte 11.4. var vedlagt innkallingen. Programmet ble delt ut.
- *Kontakt til migrantmiljøer* om n/s-informasjon; Møte med IOM – International Organisation for Migration - ble avholdt 6.5. Organisasjonen jobber mot flyktninger som returnerer frivillig. Ikke noe arbeid for bofaste migranter.
- *Religion og utvikling*. KUI og Global Info bør ta kontakt til Bistandsnemnda for å bli oppdatert.
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.5. Nettverk og evaluering

- *Nettredaktør /informasjonsmedarbeider*, herunder Brukertest av nettsidene; Evaluering av KUI-produkter (quest back o.a.); Rapportering fra mottakere av prosjektstøtte (opplæring/bedre rutiner)

Sakspapir vedr. ansettelse av kommunikasjonsmedarbeider ble delt ut:

Vedtak:

Ut fra vedtektsbestemte forpliktelser og KUIs nye rammeavtale med Norad ønsker KUIs prosjektkomiteé snarest mulig å ansette en medarbeider til ovennevnte oppdrag, da vi ellers vil miste de tildelte midler for 2011, både til lønn og til drift/tiltak. Vi foreslår å lyse ut et årsengasjement fra for eksempel 1.6.2011 – 1.6.2012.

Vedtaket formidles til ledelsen i Kirkerådet v/Berit Hagen Agøy og Trude Evenshaug.

Sak 13/2011: Globale perspektiver i trosopplæringen

- a) *Tilbudskatalog* – Utkast fra Inger Torunn Sjøtrø og Estrid var vedlagt innkallingen.

Begrunnelse

KUI og Kirkens Nødhjelp ønsker å samarbeide om en katalog med materiell til bruk i trosopplæringen. Dette vil være materiell som har internasjonalt eller grønt perspektiv, og det vil både være materiell for barn/ungdom i ulike faser og ressurser til trosopplærerne.

Mål

- å få globale perspektiver intensivert og tydeliggjort i menighetens trosopplæring
- å gi innspill og ideer til menighetens trosopplæring i alle faser 0 – 18 år
- å gi veiledning til lederne (trosopplærere, kateketer o.a.)

Komiteen drøftet forslaget og mente at det var behov for et slikt informasjonsmaterieell basert på rettighetstenkning, mer enn på innsamling. Også "hva tilfører den globale kirke til oss" må være en føring. KFUK-KFUM Global ønsker å være med i samarbeidet. Det var enighet om å prioritere og fokusere på aldersgruppen 13 – 18 år.

Det tas sikte på at katalogen er ferdig til utdeling på Trosopplæringskonferansen 27.10.2011. Trosopplæringssekretariatet, IKO, SMM, Skaperverk og Bærekraft-gruppen o.a. orienteres.

Vedtak:

- Det innledes et samarbeid mellom KN, KUI og KFUK-KFUM Global med sikte på å utarbeide en katalog over ideer og materiell med internasjonalt og grønt perspektiv i

- trosopplæringen, spes. med fokus på aldersgruppe 13-18 år.
- Det nedsettes en redaksjonskomité: Inger Torunn, Estrid, en repr. fra KFUK-KFUM Global. ITS innkaller til møte i beg. av juni
  - Det bevilges opp til 15.000 kr fra KUI til design- og trykkeomkostninger

b) Trosopplæringskonferansen 27.10.2011

Info om tidsplan, torg m/tematiske stands og seminarsskisse var utsendt til komiteen.

Det er fra Skaperverk og bærekraft-gruppen kommet forslag om sponning/foræring av "Vippekkopp" med Skaperverk og bærekraft-logo til trosopplæringskonferansen deltakere, for å promotere Skaperverk og bærekraft-prosjektet og for å gi trosopplæringskonferansen en grønn profil. – Tilbud fra to firmaer: Strømmes Reklame, Norge (kr 20,- pr. kopp); AB LEVE PLAST, Sverige (kr. 12,11 pr. kopp + evt. toll). Linn Marie Holberg og Estrid følger opp.

Vedtak:

KUI bevilger kr. 10.000 til prosjekt "vippekkopp".

Sak 14/2011: FOKUS-sak: migranter og migrantmenigheter

(Fortsettelse av drøfting fra siste møte - se forrige referat).

Besøk av regionsleder i KIA Oslo, Rune Fiskerstrand.

Rune F informerte generelt om KIA - Kristent Interkulturelt Arbeid – Norges største landsdekkende organisasjon som jobber for innvandrere, flyktninger og asylsøkere. (Likeverd – Omsorg – Vennskap).

KIA har som mål å skape nettverk og møteplasser mellom forskjellige tverrkulturelle grupper og norske menigheter. Oslo har f.eks over 90 utenlandske enheter/menigheter av ulike konfesjoner (lutherske, baptistiske, katolske, ortodokse, pinsemenigheter, mv). Det er generelt et problem å skaffe lokaler og få til samarbeid med den lokale menighet i Dnk, men noen steder har det lyktes, f.eks på Stovner der man har to årlige fellesgudstjenester med den ghanesiske menighet. Her er det eksempel på vitalitet som smitter fra afrikansk til norsk kontekst!

KIA jobber også med norsk kurs for ex papirløse, studenter oa. asylsøkere, og med holdningsskapende arbeid i forhold til skoler og menigheter. "Blant det såkalte misjonsfolk er det mye islamfrykt, rasisme og uvitenhet", sa Rune F.

KIA jobber tett med NKR og Flerkulturelt kirkelig nettverk.

Komiteen drøftet evt. mulighet for samarbeid. Kanskje

- 1) kartlegge hvilke menigheter i Dnk som har migrantmenigheter innen sitt sogn (ut fra DAWN-undersøkelser)
- 2) hente ut navn på ressurspersoner i de enkelte migrantmenigheter
- 3) lage en "gavepakke" til norske menigheter med informasjon om muligheter for felles samarbeid lokalt (ulike muligheter i storbyene og i bygde-Norge)

MKR oppnevnte på sitt møte i mars 2011 er referansegruppe for oppfølging av KM-saken om kristne innvandrere.¹ Den skal ha sitt første møte 25.mai 10-18. Estrid er invitert til å delta på deler av møtet.

¹ Lemma Desta (koordinator for Flerkulturelt Kirkelig Nettverk, Norges Kristne Råd)

Rune Fiskerstrand (daglig leder i KIA-Oslo)

Wenche Fladen (rådgiver for diakonispørsmål i Oslo bispedømme)

Guro Høllgren (rådgiver for diakonispørsmål i Kirkerådet)

Nobukazu Imazu (kapellan i Filtjar)

Onesimus Jalata-Nagara (kapellan i Skärer)

Iselin Jørgensen (koordinator for Kirkelig Fredsplattform i Norges Kristne Råd)

Anne Anita Lillebø (daglig leder ved Kirkelig senter for religionsmøte og dialog i Oslo bispedømme)

Signe Myklebust (diakon i Fjell kirke, Drammen)

Stein Reinertsen (Sokneprest i Farsund)

Vedtak: Saken drøftes videre på neste KUI-møte

Sak 15/2011: Revisjon av retningslinjer for informasjonsstøtte (retningslinjer fra 2004 + forslag til ny tekst var vedlagt innkallingen).

Vedtak: Komiteen vedtok retningslinjene med de revisjonsforslag som framkom i møtet. Legges snarest ut på www.kui.no og vedlegges denne protokollen.

Sak 16/2011: Søknader om informasjonsstøtte

- a) *Søknad fra Grønnåsen menighet, Tromsø* om støtte til Kirkeuke for Midtøsten 29.-31.mai 2011

Vedtak:

Det bevilges kr. 10.000, - under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål).

- b) *Søknad fra Sabeels venner, Norge*, om informasjonsstøtte til planlegging og gjennomføring av Sabeel-seminarer februar 2012

Vedtak:

Det bevilges kr.10.000 under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål).

- c) *Søknad fra Norges Sosiale Forum* om støtte til debattforum høsten 2011 og planlegging av Globaliseringskonferanse 2012. (KUI er medlem av Globaliseringskonferansen, dog uten kontingent).

Vedtak:

Det bevilges kr.10.000 under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål). Det anbefales å fremme tematikken "Religion og utvikling" i forbindelse med globaliseringskonferansen. Søker må benytte KUIs rapportskjema (www.kui.no).

Globaliseringskonferansen

Globaliseringskonferansen er et møtested og et samarbeidsforum for aktivister, tillitsvalgte og andre engasjerte i de miljøene i Norge som arbeider for en verden der hensynet til mennesker, samfunn og miljø settes foran hensynet til fortjeneste. I løpet av de fire dagene konferansen pågår, holdes en rekke stormøter, seminarer, verksteder, debatter og foredrag med innledere fra både inn-og utland. I tillegg satser konferansen på fristende kulturinnslag som kulturbarnehage, konserter, film og bokbad.

Neste konferanse blir mest sannsynlig 1.-4. november 2012 i Oslo.

Norges Sosiale Forum

Bak Globaliseringskonferansen står en lang rekke organisasjoner som har tilsluttet seg plattformen for Norges Sosiale Forum.

Norges Sosiale Forum er en del av en mangslungen internasjonal bevegelse som arbeider for en rettferdig verden og mot den nyliberale økonomien og politikken som dominerer i verden i dag. Norges Sosiale Forum er en norsk avlegger av, og den norske komiteen for World Social Forum.

d) Søknad fra HimalPartner om støtte til besøk fra Plateau Perspective, Tibet.

Komiteen ser ikke en tydelig adresse til en kirkelig målgruppe (menighet, bispedømme, kirkelig organisasjon, kirkelig utdanningsinstitusjon). Daglig leder rådfører seg med SMM-rådgiver Knut Hallen og ber om mer informasjon fra HimalPartner.

Vedtak: Under forutsetning av program med tilknytning til kirkelig målgruppe gis komité-leder og daglig leder mandat til å bevilge opp til kr. 10.000 i informasjonsstøtte.

Sak 17/2011 Sabeel-konferansen febr. 2011 (oppfølging)

Rapport (v/Sven Thore Kloster o.a.) blir ferdig innen neste møte.

Film "Hope in a slingshot": Estrid viser den i mellomkirkelig avd./Kirkens hus 23.5. og vurderer mulighet for videreformidling.

Vi prioriterer tid på neste møte i prosjektkomiteen til å se filmen.

Sak 18/2011: "Del ditt eget med oss andre" til neste møte:

Jamaica-konferansen v/Ellen

Besøk fra Egypt og Miljøprosjekt i Barentsregionen v/Sigmund

Sak 19/2011: Møtekalender

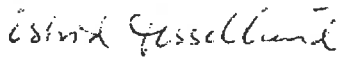
Møter høsten 2011 (vedtatt):

Mandag 26.9. KL 10-14.30 (Møtelokale Borg).

Torsdag 17.11. kl 12.30-17.30 (møtelokale Borg. Avslutningsmiddag på Mister India (kl 17.30 – 20.00).

Med vennlig hilsen

Kari Jordheim /sign/
Leder av KUIs prosjektkomité

Estrid Hessellund
Prosjektleder KUI

Godkjent 31.03.2011

Protokoll Kirkerådet (KR)

15.-16.03.2011

Kirkens hus

Til stede:

Harald Askeland	Margit Lovise Holte (vara)
May Lisbeth Hovlid Aurdal	Ingrun Jule
Kjartan Bergslid	Svein Arne Lindø
Helene Bjerkestrand	Jofrid Trandem Myhre
Helga Haugland Byfuglien	Stein Reinertsen
Anne Dalheim	Tone Synnøve Øygaard Steinkopf
Berit Espeset	Unny Nome Sivertsen
Kristin Gunleiksrud	Kjetil Aano

Visepreses Ole Chr. Kvarme var tilstede under behandling av sakene 31/11, 39/11, 40/11, 23/11.

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Helga Haugland Byfuglien: 23/11, 24/11, 25/11, 31/11, 39/11, 40/11.

Kristin Gunleiksrud: 26/11, 27/11, 34/11.

Kjetil Aano: 21/11, 22/11, 24/11, 28/11, 30/11, 31/11, 33/11.

Forfall:

Preses Helga Haugland Byfuglien hadde forfall 15.mars.

Elisabeth Thorsen

Forfall uten vara:

Andreas Gotliebsen

Til stede fra sekretariatet på hele eller deler av møtet:

Berit Hagen Agøy	Kari Winger Karlsen
Hans Arne Akerø	Svein M. Køhn
Per Kristian Aschim	Øyvind Meling
Ole-Inge Bekkelund	Gerd Karin Røsæg
Sindre Eide	Jahn-Oluf Skonnord
Trude Evenshaug	Synnøve Hinnaland Stendal
Åge Haavik	Per Tanggaard
Guro Hellgren	Sissel Vartdal
Jens-Petter Johnsen	Gunnar Westermoen

Tore Johnsen

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte en ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen. Møtet startet med andakt.

Saksliste

Saksnr.	Arkivsak	Sakstittel	Å/L
020/11	11/442	KR 20/11 Referatsaker	
021/11	11/444	KR 21/11 Orienteringssaker	
022/11	11/202	KR 22/11 Årsrapport 2010 for de sentralkirkelige råd	
023/11	11/101	KR 23/11 Årsplan 2011 for de sentralkirkelige råd	
024/11	11/6	KR 24/11 Budsjett 2011 for de sentralkirkelige råd	
025/11	11/15	KR 25/11 Opplysningsvesenets fond. Tildeling av midler for 2011	
026/11	11/69	KR 26/11 Statsbudsjettet 2012. Prioriteringer for Kirkerådet.	
027/11	11/402	KR 27/11 Gudstjenestereformen - økonomiske og administrative konsekvenser	
028/11	11/446	KR 28/11 Kirkebygg - noen overordnede prinsipper	
029/11	11/444	KR 29/11 Kirkeordning - fremdriftsplan - orientering fra arbeidsgruppen	
030/11	11/104	KR 30/11 Opprettelse av nasjonalt kirkelig pilegrimsutvalg	
031/11	11/312	KR 31/11 Nominasjon til embetet som preses i Bispemøtet	
032/11	11/176	KR 32/11 Gudstjenestereformen - veiledning	
033/11	11/419	KR 33/11 Trosopplæringsreformen - orientering til Kirkerådet mars 2011	
034/11	11/415	KR 34/11 Gjennomføring av IKT i kirken	
035/11	11/75	KR 35/11 Revisjon av personalreglement	
036/11	11/178	KR 36/11 Gudstjenestereformen - supplerende tekstforslag Bots- og bededag	
037/11	11/211	KR 37/11 Oppnevning av ankeinstans for Evalueringsnemnda	
038/11	11/83	KR 38/11 Kirkeforliket - konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013	
039/11	11/139	KR 39/11 Godkjenning av lulesamiske liturgier	
040/11	11/119	KR 40/11 Regler for valg av samisk representant til Nidaros bispedømmeråd	
041/11	11/443	Eventuelt	
KR 20/11	Referatsaker		
		1. Protokoll fra NFG	
		2. Protokoll fra Bispemøte, januar 2011	
		3. Foreløpig protokoll fra MKR	
		4. Foreløpig protokoll fra SKR	
KR 21/11	Orienteringssaker		
		1. Orientering fra KR, MKR, SKR og BM (muntlig)	

2. Rundskriv. Tilskott til istandsetting av kyrkjebygg.
  3. Høringssvar – endring av prioriteringsforskriften – Helsehjelp til personer som oppholder seg ulovlig i landet.
  4. Vararepresentant til Kirkerådet fra Oslo
  5. Vararepresentant til Kirkerådet fra Tunsberg
  6. Kortversjon av årsmeldingen 2010
- KR 22/11 Årsrapport fra de sentralkirkelige råd 2010
- KR 23/11 Årsplan for de sentralkirkelige råd 2011
- KR 24/11 Budsjett 2011 for de sentralkirkelige råd
- KR 25/11 Opplysningsvesenets Fond. Tildeling av midler 2011
- KR 26/11 Statsbudsjettet 2012. Prioriteringer for Kirkerådet
- KR 27/11 Gudstjenestereformen – økonomiske konsekvenser
- KR 28/11 Kirkebygg - noen overordnede prinsipper
- KR 29/11 Orientering om arbeid med ny kirkeordning – framdrift
- KR 30/11 Opprettelse av nasjonalt kirkelig pilegrimsutvalg
- KR 31/11 Nominasjon til embetet som preses i Bispemøtet
- KR 32/11 Gudstjenestereformen – veileder
- KR 33/11 Status trosopplæringsreformen – bred orientering
- KR 34/11 Gjennomføring av IKT i kirken
- KR 35/11 Revisjon av personalreglement for Kirkerådet
- KR 36/11 Gudstjenestereformen - supplerende tekstforslag Bots- og bededag
- KR 37/11 Oppnevning av ankeinstans for Evalueringsnemnda
- KR 38/11 Kirkeforliket – konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013
- KR 39/11 Godkjenning av lulesamiske liturgier
- KR 40/11 Regler for valg av samisk representant til Nidaros bispedømmeråd

GUDSTJENESTEREFORMEN - SUPPLERENDE TEKSTFORSLAG BOTS- OG BEDEDAG

Forslag til vedtak

1. Dersom Kirkemøtet vedtar at bots- og bededag blir lagt som fast siste søndag i oktober foreslås det en nye tekstrekker lagt til 18.søndag i treenighetstiden. Rekkefølgen på dagene blir da justert i forholdet til dette.

KR 036/11   **Gudstjenestereformen - supplerende tekstforslag**
Bots- og bededag

KR-036/11 Vedtak:

Dersom Kirkemøtet vedtar at bots- og bededag blir lagt som fast siste søndag i oktober foreslås det nye tekster lagt til 18.søndag i treenighetstiden. Rekkefølgen på dagene blir da justert i forhold til dette.

SAKSORIENTERING

Bakgrunn

RESERVETEKST TIL 20.SØNDAG I TREENIGHETSTIDEN

Kirkerådet har i tråd med høringen på tekstboken og avstemningen på Kirkemøtet i 2010 lagt frem forslag om at Bots- og bededag plasseres som 20.søndag i treenighetstiden. Dagen blir hetende: Bots- og bededag/20.søndag i treenighetssøndag. Dersom Kirkemøtet i 2011 skulle vedta at Bots- og bededag blir værende fast som siste søndag i oktober vil tekstene er det behov for nye teksttrekker til 20.sit. Saksdokumentet om tekstboken til Kirkemøtet 07/10 beskriver alternative løsninger for dette. I komiteens merknader fra Kirkemøtet heter det:

Om Bots- og bededag vert verande vert teksten på det som står oppsett på 20. s. i treeiningstida. Om Kyrkjemøtet konkluderer med at dagen vert ståande som søndag før Helgemessesøndag, ber komiteen om at tekstane i Framlegget på 20.søndag i treeiningstida vert flytta til Bots- og bededag og at det vert utarbeidd ei ny rekkje for 20. s. i treeiningstida.

I tråd med dette legges med dette frem et alternativ til 20sit dersom Kirkemøtet skulle vedta at Bots- og bededag beholder plasseringen fra nåværende tekstbok.

Dagene i treenighetstiden har blitt samlet i noen løse grupper. Om de berørte gruppene står det i saksdokumentet til KM 10:

- 16.-17. søndag har tekstar om liding og om oppsstode.
- 18.-22. søndag har tekstar om livet i Guds skaparverk: om Jesu vilje, om venskap, ekteskap og familie, om å søkje tilgjeving (Bots- og bededag), om samfunn og rikdom, og om miskunn.

20. søndag i treenighetstiden kommer mellom 19sit som har temaer om vennskap/samliv/de små og 21 sit som har temaer knyttet til samfunn/rettferdighet. Det har vært vanskelig å finne et etisk tema som "passer" inn mellom disse søndagene,- og som har "ledig" tekstgrunnlag til tre rekker som skal henge noe sammen. Det har vært vurdert å gjøre om teksttrekken for en av temadagene – og da særlig teksttrekkene under "For Skaperverket" eller "for kristen enhet". Begge rekkene reiser utfordringer knyttet til dubletter og forutsetter en rekke endringer på andre søndager.

Derimot lar det seg gjøre å etablere en "Kristus-rekke" som henger sammen og har tekster som i liten grad overlapper tekstboken for øvrig. Det foreslåtte alternativet er å stokke om på søndagene og legge inn en ny teksttrekke på 18.sit slik at dagen hører sammen med gruppen 16-18sit med tekster om lidelse, oppstandelse og kjærlighet. Den nye 18sit vil samtidig hente opp noen tekster med et tydeligere etisk tema som bro til den neste tekstgruppe som da vil være 19-22sit

I	Jes 53,1-5 (Fast II)	Han ble såret for våre overtredelser
I	Hebr 2,10-18	Fordi han selv led og bli fristet kan han hjelpe
I	Matt 8,14-17	Peters svigermor
II	1 Kong 8,41-43	Når de kommer og ber sine bønner må du høre dem

II	Rom 15,25-33	hjelpen til de hellige i Jerusalem
II	Matt 8,5-13	Mange skal komme fra øst og vest
III	Sal 38,10-16	Herre, til deg står mitt håp
III	1 Joh 4,11-16/ ((Hebr 10,19-24 (skjær II) frimodighet ved Jesu blod))	Gud er kjærlighet
III	Mark 1,40-45	Jesus fikk inderlig medfølelse med ham

KR 020/11   Referatsaker

---

1. Protokoll fra NFG
2. Protokoll fra Bispemøte, januar 2011
3. Foreløpig protokoll fra MKR
4. Foreløpig protokoll fra SKR

KR-020/11 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR 021/11   Orienteringssaker

---

1. Orientering fra KR, MKR, SKR og BM (muntlig)
2. Rundskriv. Tilskott til istandsetting av kyrkjebygg.
3. Høringssvar – endring av prioriteringsforskriften – Helsehjelp til personer som oppholder seg ulovlig i landet.
4. Vararepresentant til Kirkerådet fra Oslo
5. Vararepresentant til Kirkerådet fra Tunsberg
6. Kortversjon av årsmeldingen 2010

KR-021/11 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 022/11   Årsrapport 2010 for de sentralkirkelige råd

KR-022/11 Vedtak:

Kirkerådet godkjenner årsrapporten om de sentralkirkelige råds virksomhet i 2010.

KR-023/11 Vedtak:

Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til årsplan for rådets arbeid i 2011 med de endringer som fremkom i møtet.

KR 024/11**Budsjett 2011 for de sentralkirkelige råd**

KR-024/11 Vedtak:

Kirkerådet vedtar de fremlagte budsjetttrammene for 2011 for de enkelte avdelingene i Mellomkirkelig råds, Samisk kirkeråds og Kirkerådets virksomhet.

KR 025/11**Opplysningsvesenets fond. Tildeling av midler for 2011**

Kirkerådets behandling:

Rådet er urolig over flere år med manglende tildeling til eksterne instanser. Videre har rådet merket seg at de administrative utgiftene er trukket før tildelingen til søsterkirkene har funnet sted.

KR-025/11 Vedtak:

1. Kirkerådet ber om at det forberedes sak til KM 2012 om revisjon av Retningslinjer for Opplysningsvesenets Fond – Tilskudd til kirkelige formål.

2. Tildelingen fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål er for 2011:

kr 23 500 000

Kirkerådet gir direktør fullmakt til å omdisponere innenfor Kirkerådets prosjekter. Brukes det lite på et prosjekt, kan midler overføres til et annet prosjekt.

Fellestiltak:

1. Kirkerådet avsetter til økumeniske kontingenter (pålagt gjennom St.prp. nr. 1):	kr 8 606 000
2. Kirkerådet avsetter til generalforsamlinger og delegasjonsutgifter	kr 3 971 000
3. 10 % til søsterkirker, fordelt av Mellomkirkelig råd	kr 425 000
4. Administrasjonstilskudd	kr 1 910 000
	kr 2 300 000

Kirkemøtets andel:

kr 7 447 000

4. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til Kirkerådets prosjekter kr 5 947 000
5. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til prosjekter innenfor samisk kirkeliv kr 700 000
6. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til eksterne prosjekter kr 800 000

7. Bispedømmenes andel:

kr 7 447 000

Til bispedømmene tildeles følgende beløp:

Bispedømme	Innvilget beløp	Tildeling inkl. øremerket SMM-tiltak	Sum totalt
Oslo	525.000	100.000	625.000
Borg	616.000	100.000	716.000
Hamar	698.000	100.000	798.000
Tunsberg	576.000	100.000	676.000
Agder	648.000	100.000	748.000
Stavanger	472.000	100.000	572.000
Bjørgvin	822.000	100.000	922.000
Møre	460.000	100.000	560.000
Nidaros	641.000	100.000	741.000
Sør Hålogaland	498.500	100.000	598.500
Nord Hålogaland	390.500	100.000	490.500
SUM	6.347.000	1.100.000	7.447.000

KR 026/11 Statsbudsjettet 2012. Prioriteringer for Kirkerådet.

Kirkerådets behandling:

Kirkerådet ber om at det i oversendelsesbrevet om prioriteringer på Statsbudsjettet 2012 tydeliggjøres at det er en klar forventning om at dekking av kontingenter til de økumeniske organisasjonene bevilges over statsbudsjettet. Det er ikke holdbart at kontingentene skal finansieres over OVF. Videre må det understrekes at Norges bidrag er for lavt i forhold til vårt lands betalingsevne.

Som en understreking av behovet for å styrke det kirkelige demokratiet ønsker rådet at pkt. 4.3 i Saksorienteringen (innføring av møtegodtgjørelse) flyttes frem som punkt 4.1 under kapitlet om Kirkeordning framtidig organisering. Rækkefølgen blir da

4.1 Oppfølging av demokratireformen – innføring av møtegodtgjørelse

4.2 Statistikk-kontor

4.3 Kirkeordning – framtidig organisering av kirkens nasjonale sekretariat

KR-026/11 Vedtak:

Kirkerådet prioriterer følgende tiltak for 2012 på grunnlag av nedennevnte satsningsområder:

1. Trosopplæringsreformen – videre opptrapping

2. Samisk kirkeliv
3. Oppfølging av IKT i Den norske kirke
4. Kirkeordning og framtidig organisering av kirkens nasjonale sekretariat
5. Menighetsutvikling og gudstjenesteliv (samkjøring av planarbeid)
6. Økumeniske organisasjoner
7. Tilskudd fra OVF

KR 027/11   Gudstjenestereformen - økonomiske og administrative konsekvenser

---

KR-027/11 Vedtak:

1. Kirkerådet ber administrasjonen bearbeide dokumentet i tråd med de innspill som fremkom i møtet.
2. Kirkerådet anbefaler at saken legges frem for Kirkemøtet 2011 til orientering.

KR 028/11   Kirkebygg - noen overordnede prinsipper

KR-028/11 Vedtak:

1. Kirkerådet ber sekretariatet bearbeide de momenter som er lagt frem i saksdokumentet på bakgrunn av de innspill som kom frem på møtet.
2. Kirkerådet understreker at kirkebygget er et spesielt bygg med en spesiell identitet og funksjon. Slik må det også være i fremtiden. I hvert sokn skal det være en kirke som fremstår som en kirke, som et selvstendig bygg.
3. Dersom soknet har behov for et nytt kirkebygg som kan ivareta funksjoner som det eksisterende kirkebygget ikke kan mht. aktiviteter og beliggenhet, bør det kunne åpnes for en samlokalisering med andre formål. Det er en forutsetning at kirkerommet fremstår som et eget rom/bygg, at kirken får en form og utforming som egner seg til kirkens formål og at soknet står som eier av den delen som kirken skal forvalte.

Dette er å anse som foreløpige overordnede prinsipper for kirkebygg og oversendes Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med saken med sikte på at temaet kan tas opp på et senere Kirkemøte.

KR-029/11 Vedtak:

1. Kirkerådet tar saken og den fremlagte fremdriftsplanen til orientering.
2. Kirkerådet ber om å bli holdt løpende orientert om videre fremdrift i arbeidet.

KR-030/11 Vedtak:

1. Kirkerådet ber administrasjonen arbeide videre med etablering av et Nasjonalkirkelig pilegrimsutvalg (NKPU).
2. Utvalget bør ha representanter fra Kirkerådet, bispedømmerådene og pilegrimsprestene. Oppnevning av utvalget og utforming av mandat skal skje i kontakt med Nasjonalt Pilegrimssenter (NPS). Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å nedsette utvalget.
3. Kirkerådet inviterer bispedømmerådene m.flere til et årlig møte for å drøfte det kirkelige pilegrimsarbeidet på bakgrunn av erfaringer og utfordringer.

KR-031/11 Vedtak:

Kirkerådet avgir følgende uttalelse til Bispemøtet om nominasjon til embetet som preses i Bispemøtet:

1. Etter reglene som var fastsatt av departementet, skulle det nomineres 3 kandidater til embetet som preses i Bispemøtet, mens Bispemøtets nominasjon inneholder kun ett navn. Bispemøtet viser til at det har vært gjennomført en grundig prosess hvor hver enkelt biskop har vurdert nominasjon, og hvor ti av elleve biskoper ikke har sett det mulig å la seg nominere. Nominasjonsvedtaket er dermed ikke i samsvar med regelverket.

Kirkerådet anser i den foreliggende situasjonen at Bispemøtets nominasjon kan gi grunnlag for utnevning. For Kirkerådets del utgjør det ikke noe vesentlig problem at

Bispemøtet kun har avgitt nominasjon med én kandidat, ut fra Kirkemøtets og Bispemøtets tidligere forslag om prosedyre. Kirkerådet legger videre vekt på at preses skal utnevnes blant de allerede utnevnte biskopene. Aktuelle kandidater er dermed valgt ut gjennom en bred prosess og en tidligere vurdering både i kirkelige organer og i regjeringen.

2. Kirkerådet gir sin støtte til nominasjon av Helga Haugland Byfuglien.

KR 032/11   Gudstjenestereformen - veiledning

KR-032/11 Vedtak:

1. Kirkerådet gir en arbeidsgruppe fullmakt til sluttbehandle Veiledning til ordning for Hovedgudstjenesten

2. Arbeidsgruppen består av Helene Bjerkestrand, Kjartan Bergsli, Kristin Gunleiksrud og Svein Arne Lindø. Fra administrasjonen møter direktør og assisterende direktør foruten aktuelle saksbehandlere.

3. Veiledningen legges frem for Kirkemøtet til orientering.

KR 033/11   Trosopplæringsreformen - orientering til Kirkerådet mars 2011

KR-033/11 Vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering og ber administrasjonen fortsette å arbeide for en hurtigere opptrapping av reformen slik at målet om 250 mill i 2003-kroner nås innen 2013.

KR 034/11   Gjennomføring av IKT i kirken

KR-034/11 Vedtak:

1. Kirkerådet gir sin tilslutning til at det i samarbeid med KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon etableres et helhetlig kirkelig program for IKT i kirken basert på

anbefalingene i rapporten ”Nasjonal IKT-satsing i Den norske kirke
Beslutningsunderlag for eierne: Trinn 1”, datert 20. januar 2011.

2. Kirkerådet holdes informert om framdrift og sentrale prioriteringer i videreføringen av arbeidet.

Kirkerådet ber om at det sikres en bred brukermedvirkning av IKT-utviklingen i Den norske kirke

3. Kirkemøtet orienteres om saken og Kirkerådets vedtak.

KR 035/11   Revisjon av personalreglement

KR-035/11 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar vedlagt forslag til personalreglement.
2. Reglementet oversendes Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet for stadfesting. Reglementet trer i kraft når stadfesting foreligger.

KR 036/11   Gudstjenestereformen - supplerende tekstforslag Bots- og bededag

---

KR-036/11 Vedtak:

Dersom Kirkemøtet vedtar at bots- og bededag blir lagt som fast siste søndag i oktober foreslås det nye tekster lagt til 18.søndag i treenighetstiden. Rekkefølgen på dagene blir da justert i forhold til dette:

I	Jes 53,1-5 (Fast II)	Han ble såret for våre overtredelser
I	Hebr 2,10-18	Fordi han selv led og bli fristet kan han hjelpe
I	Matt 8,14-17	Peters svigermor
II	1 Kong 8,41-43	Når de kommer og ber sine bønner må du høre dem
II	Rom 15,25-33	hjelpen til de hellige i Jerusalem
II	Matt 8,5-13	Mange skal komme fra øst og vest
III	Sal 38,10-16	Herre, til deg står mitt håp
III	1 Joh 4,11-16/ (Hebr 10,19-24 (skjær II)	Gud er kjærlighet frimodighet ved Jesu blod))
III	Mark 1,40-45	Jesus fikk inderlig medfølelse med ham

KR 037/11

**Oppnevning av klageinstans for
Evalueringsnemnda**

KR-037/11 Vedtak:

Kirkerådet oppnevner Kirkerådets arbeidsutvalg (4 personer) som klageinstans for Evalueringsnemnda. Margareth Glad (praksisleder, MF) oppnevnes som faglig konsultativt medlem uten stemmerett, med Marit Bunkholt (PTS) som vara. Oppnevningen gjelder ut 2012.

KR 038/11

**Kirkeforliket - konsekvenser av eventuelle
endringer i Grunnlovens bestemmelser om
statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013**

Kirkerådets behandling:

Saksordfører Jofrid Trandum Myhre fremmet forslag om å ta ut siste avsnitt i punktet "Til 3.2 Tilsetting av proster".

Ingrun Jule fremmet følgende alternative forslag til høringsuttalelse:

Innledende overveielser

Høringsinstansene forstår at kirkeforliket setter rammer og begrensinger for hvilke konsekvenser grunnlovsendringene får innenfor forlikperioden (2009-2013). Vi vil likevel bemerke at kirkeforliket "synes å være prinsipielt problematisk, og å blokkere for utvikling av kirkeordningen i den retningen Kirkemøtet har ønsket".

Til 2 Konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnloven

Høringsnotatet understreker at det er "nødvendig å etablere tilstrekkelig sikkerhet for at endringer i statskirkeordningen kan bidra til å bevare Den norske kirke som en åpen, inkluderende og demokratisk folkekirke". Høringsinstansene slutter seg til at demokratireformen og en styrket valgdeltagelse i form av direkte valg til Kirkemøtet er viktig for å kunne nå dette målet. Demokratisk underskudd i viktige kirkelige organer er alvorlig, spesielt etter hvert som de får større myndighet.

Til 2.5 Grunnloven § 16

Gudstjenestefeltet

Høringsinstansene ser med tilfredshet på at liturgiansvaret foreslås lagt til Kirkemøtet, og at nødvendige endringer ses på som "et teknisk spørsmål".

Regler for bruk av kirken

Høringsinstansene er enige i at "Regler for bruk av kirken" overføres til Kirkemøtet ved justering av Kirkeloven.

Tjenesteordning for presteskapet

Høringsinstansene er uenige i at man foreslår å endre § 34 "slik at myndigheten til å fastsette tjenesteordning og nærmere regler i bestemmelsen legges direkte til departementet, og ikke som i dag til "Kongen". Også på dette området vil det være naturlig å legge myndigheten til Kirkemøtet. Dette gir også de rette signaler om fremtiden.

Når Kongens særskilte kirkestyre opphører, opphører også grunnlaget for krav om kirkemedlemskap for kirkestatsråden og embetsmenn som behandler saker som kom inn under Kongens særskilte kirkestyre.

Kirken som eget rettssubjekt

Vi merker oss at høringsnotatet i liten grad berører forholdet til Kirken som eget rettssubjekt, men legger opp til at man ved denne anledning gjør så få endringer som mulig. Vi registrerer så langt, at det i liten grad skisseres fremtidstanker i tråd med Kirkemøtets mange vedtak på saksområdet. Høringsinstansene ser likevel, i likhet med departementet, endringene i tråd med kirkeforliket som et nytt grunnlag for videre selvstendigjøring av Den norske kirke.

Høringsinstansene mener at spørsmålet om kirken som eget rettssubjekt bør utredes videre med sikte på at Den norske kirke må etableres som eget rettssubjekt.

Til 3.2 Tilsetting av proster

Høringsinstansene vil støtte forslaget om at tilsetting skjer i bispedømmeråd. Som råd har vi lenge arbeidet for dette, også overfor departementet, og mener at dette er den beste løsning. Argumentasjonen i saksfremlegget til Kirkerådet understøtter våre holdninger. Det er viktig å ivareta biskopens innflytelse i prosessen slik det er tilrettelagt for i dagens ordning. Biskopen bør være den som innstiller proster til bispedømmerådet.

Til 3.3 Tilsetting av biskop:

Høringsinstansene vil støtte forslaget om at tilsetting skjer i Kirkerådet. Vi støtter departementets skepsis til å opprette et nytt tilsettingsorgan. Vi ser imidlertid at det kan finnes praktiske grunner til å ha overgangsordning for bispeutnevnelser.

Høringsinstansene støtter departementets forslag om at Kirkemøtet skal få myndighet til å fastsette nærmere regler om framgangsmåten ved tilsetting av biskop.

Annet

Ordningen med tilhørighet og forrangsbestemmelse i Kirkeloven

Det er forståelig at Kirkelovens såkalte forrangsbestemmelse problematiseres når målet er at trossamfunn skal likebehandles i det norske samfunnet. Sett i lys av foreldreskap og barns situasjon, er det imidlertid ikke uproblematisk om forrangsbestemmelsen bortfaller. Nye, potensielt krevende situasjoner kan oppstå i stedet:

a) Forrangsbestemmelsen og samspillet mellom foreldre

Foreldrene må sammen bli enige om hvilket trossamfunn barnet skal ha tilhørighet til, dersom forrangsbestemmelsen ikke lenger eksisterer, og foreldrene tilhører ulike trossamfunn. Det ligger et potensial til konflikt knyttet til avgjørelsen, ettersom tilhørighet til trossamfunn ofte griper dypt inn i den enkeltes identitet og selvforståelse. I parforholdet er det mulig å leve med ulik religiøs tilknytning hos partene, men barnet kan vanskelig leve med forankring i to ulike trossamfunn. I situasjoner med samlivsbrudd, vil det kunne bidra til økt konflikt og en forverret situasjon for barnet dersom enighet mellom foreldre kreves, og ingen forrangsbestemmelse finnes.

b) Forrang erstattes ikke av likebehandling men av vetorett

Tanken bak å fjerne forrangsbestemmelsen er å sikre likebehandling mellom trossamfunn. Men likebehandling mellom foreldre sikres ikke i samme grad. I foreldreskapet kan man se det slik at forrangsbestemmelsen ikke erstattes av likebehandling, men av vetorett, dersom enighet og tilslutning fra begge foreldre kreves med tanke på tilknytning til trossamfunn. Den av foreldrene som motsetter seg den andres ønske, innehar slik muligheten til å nekte barnet tilhørighet til trossamfunnet. Dette kan føre til at et økt antall barn vokser opp uten noen tilknytning til trossamfunn, noe vi anser som uheldig.

c) Barn overlates til selv å fatte avgjørelser i religiøse spørsmål

Allerede i dag ser vi at enkelte foreldre tilhørende Den norske kirke velger å ikke døpe sine barn, med begrunnelsen at barnet må få bestemme selv når det blir stort nok. Dersom forrangsbestemmelsen bortfaller, og avgjørelsene om religiøs tilhørighet dermed blir mer krevende, er det grunn til å frykte at det vil bli et økt antall tilfeller der foreldrene avventer avgjørelsen, for at barnet selv kan bestemme.

En slik utvikling tar ikke på alvor at foreldre i lys av foreldreansvaret har ansvaret for avgjørelser for barnet også i religiøse spørsmål, fram til barnet fyller 15 år og er religiøst myndig. Selv om barnet i lys av barneloven har rett til å si sin mening fra fylte 7 år, og denne i takt med økende alder skal tillegges økende vekt, er det ikke ønskelig at barn ansvarliggjøres med tanke på religiøs tilhørighet, i en alder hvor dette ansvaret ligger hos foreldrene.

Dersom forrangsbestemmelsen bortfaller, vil det føre til økt likebehandling mellom trossamfunnene, men potensielt en forverret situasjon for foreldre og i særdeleshet for det enkelte barn som opplever konflikt rundt spørsmålet om religiøs tilhørighet.

Det er viktig å minne om at forrangsbestemmelsene ikke er til hinder for annen religiøs tilknytning, der begge foreldre er enige om dette. For barnet kan det å fjerne en slik bestemmelse føre til at religiøs tilknytning opphører, særlig der hvor foreldre ikke klarer å komme til enighet om tilknytningen til trossamfunn.

Til 4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Høringsinstansene stiller oss noe undrende til at departementet mener at utnevnelser av biskop og tilsetting av proster ikke vil få økonomiske konsekvenser for Kirkeråd og bispedømmeråd. Endringene vil medføre merarbeid for disse instanser, mens det minsker arbeidsoppgavene i departementet.

VOTERING

Ingrun Jules forslag fikk 1 stemme.

KR-038/11 Vedtak:

1. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å vedta følgende høringsuttalelse om FADs høringsnotat av 1. februar 2011 *Kirkeforliket – konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013*. (Gjengitt under)
2. Kirkerådet ber administrasjonen sammenfatte synspunktene i de øvrige høringsuttalelsene som foreligger før Kirkemøtet, slik at sammenfatningen kan legges fram for Kirkemøtet.

Høringsuttalelse

INNLEDENDE GENERELLE OG PRINSIPIELLE OVERVEIELSER

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet oversendte 1. februar 2011 høringsnotatet *Kirkeforliket – konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013*, og ba særskilt Kirkerådet om å legge saken fram for Kirkemøtet 2011 til uttalelse. Høringsfristen er satt til 1. mai 2011. Kirkemøtet vil uttrykke tilfredshet med at viktige sider ved kirkeforliket av 10. april 2008 med dette følges opp.

En rekke kirkelige og andre instanser har fått høringsnotatet til uttalelse med samme høringsfrist som Kirkemøtet. Kirkemøtet har etter kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a en lovfestet rett og plikt til å *gi uttalelse i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område*. Kirkemøtet vil bemerke at det er uheldig at Kirkemøtet må avgi sin høringsuttalelse før fristen for de øvrige høringsuttalelsene. For å ha et best mulig bakgrunnsmateriale for arbeidet med høringsuttalelsen burde Kirkemøtet kjenne de øvrige kirkelige høringsinstansenes synspunkter.

Grunnleggende premisser

Departementet begrenser seg i høringsnotatet til å drøfte konsekvensene av de foreslåtte grunnlovsendringene for stortingsperioden 2009-2013, som er avtaleperioden for kirkeforliket. De forslag om endringer i kirkeloven og underliggende regelverk som fremmes har sikte på denne stortingsperioden. Departementet framholder at det også kan være "behov for andre og mer omfattende endringer i organiseringen og styringen av Den norske kirke, men det må en i tilfellet komme tilbake til etter utløpet av kirkeforliket" (Høringsnotatet s.5). Det fører til at enkelte av forslagene som er skissert i høringsdokumentet kan ha et visst midlertidig preg. Dette er etter departementets oppfatning i tråd med tradisjonen som har vært fulgt i lengre tid, med en skrittvis tilnærming til utviklingen av statskirkeordningen (Høringsnotatet s.6).

Gitt kirkeforliket som forutsetning og ramme for hvilke konsekvenser grunnlovsendringene får innenfor forlikperioden, deler Kirkemøtet denne grunnholdningen. De endringer som nå foreslås skal fungere innenfor rammen av de forutsetninger som er nedfelt i kirkeforliket innenfor tidsperioden 2009-2013. For ordens skyld vil Kirkemøtet tilføye at dette ikke vil si at Kirkemøtet prinsipielt fullt ut deler disse forutsetningene (se nedenfor).

Kirkemøtets utgangspunkt når kirkens ordninger og kirkens relasjon til staten skal utvikles, er at framtidige ordninger må bevare kirken som en bekjennende,

misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Dette er i samsvar med de mål og visjoner for Den norske kirke som Kirkemøtet i en årrekke har stått samlet om, slik det bl.a. er formulert i uttalelsen *Den norske kirkes identitet og oppdrag* (sak KM 11/04). Kirkemøtet viser også til premissene for utvikling av framtidig kirkeordning (sak KM 8/07, vedtakets pkt. 1.2.2) hvor det går tydelig fram

- at Den norske kirke skal være en folkekirke med dåpen som eneste medlemskriterium,
- at kirken skal ha en demokratisk oppbygd beslutningsstruktur,
- at soknet er grunnenheten i kirken,
- at kirken skal være landsdekkende, nærværende og tilgjengelig for alle sine medlemmer,
- at kirken skal gi rom for et mangfold med hensyn til tradisjoner, kultur, teologi og ulike grader av trosengasjement og deltakelse,
- og at kirken skal ta et særskilt ansvar for å ivareta samisk kirkeliv som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke.

Med dette mener Kirkemøtet å ivareta hensynet som understrekes i høringsnotatet til at det er "nødvendig å etablere tilstrekkelig sikkerhet for at endringer i statskirkeordningen kan bidra til å bevare Den norske kirke som en åpen, inkluderende og demokratisk folkekirke". I denne sammenheng har det stor betydning at staten fortsatt vil bidra til gode rammebetingelser for Den norske kirke ved at staten vil understøtte Den norske kirke og andre trossamfunn på like linje, slik det er formulert i forslaget til ny § 16 i Grunnloven.

Kirkemøtet slutter seg til departementets forståelse av forslagene om endringer i Grunnloven som etablering av et prinsipielt annerledes forhold mellom staten og Den norske kirke:

Forslagene om endringer i Grunnloven stiller, etter departementets oppfatning, likevel staten i et prinsipielt annerledes forhold til Den norske kirke enn tidligere. Samlet sett kan endringene forstås slik at statens grunnlovsbestemte rolle i kirkestyret fundamentalt sett endres. Den religiøse virksomheten vil ikke lenger etter Grunnloven være en del av statens ansvarsområde. I stedet vil Grunnloven innebære at staten skal understøtte trossamfunnet Den norske kirke "som saadan", og at andre tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje (Høringsnotatet s.12, KMs understrekning).

Kirkemøtet gir også sin tilslutning til neste avsnitt hvor det heter:

Departementet legger til grunn at grunnlovsforslagene representerer et nytt grunnlag for videre selvstendigjøring av Den norske kirke (...) Endringer i tråd med kirkeforliket vil legge mindre bastante rammer for en slik videre utvikling enn det dagens rammeverk representerer, og det kommer blant annet til uttrykk i forslaget til ny § 16 (sst, KMs understrekning).

Dette er viktige avsnitt som viser at kirkeforliket legger et nytt prinsipielt grunnlag for videreutvikling av Den norske kirke som selvstendig trossamfunn.

Kirkeforliket er et tidsbegrenset forlik hvor avtalepartene har bundet seg fram til utløpet av stortingsperioden 2009-2013. Kirkeforliket slår fast at "Alle dens punkter gjelder ut stortingsperioden 2009-2013". Kirkemøtet har merket seg at departementets forslag i høringsnotatet i tråd med dette gjentatte ganger uttrykkelig knyttes til den avgrensede tidsperioden 2009-2013, at endringer ikke foreslås "nå", at visse forslag kan ha et midlertidig preg, og at det kan være behov for mer omfattende endringer i organiseringen og styringen av Den norske kirke. Dette går også fram av høringsnotatets tittel.

For Kirkemøtet er de foreslåtte endringene i Grunnloven prinsipielt og praktisk viktige. Kirkemøtet ser at forutsetningene i kirkeforlikets punkt 2 gjør at dette prinsipielle synspunkt ikke helt og fullt kan gjennomføres innenfor forliksperioden. Endringene i tråd med kirkeforliket er ikke tilstrekkelig grunnlag for de endringer Kirkemøtet mener er nødvendig. Kirkemøtet ser likevel i likhet med departementet endringene i tråd med kirkeforliket som et nytt grunnlag med mindre bastante rammer for videre selvstendigjøring av Den norske kirke. Etter kirkeforlikets utløp mener Kirkemøtet i tråd med tidligere utredninger og vedtak at Den norske kirke må etableres som eget rettssubjekt, at arbeidsgiveransvaret for prestatjenesten må overdras til kirken, og at de sentrale og regionale kirkelige forvaltningsorganer ikke lenger bør være statlige forvaltningsorganer (jf. Kirkemøtets høringsuttalelse til Stortingsmelding 17 (2007-2008), sak KM 10/08, vedtakets pkt. 6).

Departementet anser ikke kirkeforliket først og fremst som en forvaltningsreform for kirken, men som en forfatningsreform. Den medfører etter departementets oppfatning ikke et skille mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtet vil framholde at forfatningsreformen med nødvendighet også innebærer forvaltningsmessige endringer for Den norske kirke, jfr. overføring av tilsettingsmyndighet for proster og biskoper m.v. Departementet anfører at kirkeforliket *tydeliggjør Den norske kirke som trossamfunn*. Kirkemøtet vil understreke dette som prinsipielt viktig. Dette tydeliggjør at også Den norske kirke må behandles av staten ut fra prinsippet om tros- og livssynsfrihet, i likhet med øvrige tros- og livssynssamfunn. Kirkeforliket og grunnlovsendringene har således også religionspolitiske konsekvenser, som vil danne grunnlag også for en religionspolitisk reform, utformet på basis av Norges menneskerettslige forpliktelser i forhold til både den individuelle og den kollektive forståelse av tros- og livssynsfriheten. Kirkemøtet vil understreke det viktige i at likebehandling av tros- og livssynssamfunn nå forankres på en sterkere måte i forslaget til ny § 16 i Grunnloven. Dette sammen med den mer framskutte og tydelige henvisning til menneskerettighetene i Grunnloven i forslaget til ny § 2 er viktige markeringer av den norske statens forpliktelse på menneskerettighetene generelt og prinsippet om tros- og livssynsfrihet spesielt.

Kirkemøtet mener at høringsnotatet innenfor rammene av kirkeforliket kunne gått noe lenger i å gjennomføre prinsippet om et nytt grunnlag for forholdet mellom staten og Den norske kirke. Særlig gjelder dette spørsmålet om myndighet til å regulere prestatjenesten gjennom tjenesteordninger (se nedenfor).

Om avvikling av Kongens særskilte kirkestyre og forvaltningen av saker med læremessige implikasjoner

Det kanskje vesentligste med kirkeforliket er at Kongens særskilte kirkestyre avvikles gjennom de foreslåtte grunnlovsendringene, særlig endringen av § 16. Den særskilte kirkelig myndighet som da avvikles må overføres til kirken. Den kan etter Kirkemøtets oppfatning ikke innfortolkes i regjeringens alminnelige utøvende myndighet etter Grunnloven § 3. Departementets uttrykk "alminnelig myndighet i kirkesaker i kraft av Grunnloven § 3" (Høringsnotatet s.11) kan derfor ikke omfatte annet enn det som i dagens rettstilstand kommer inn under regjeringens alminnelige utøvende myndighet.

Her burde etter Kirkemøtets syn departementet lagt samme betraktning til grunn som i høringsnotatets avsnitt 2.7 om Stortingets lovgivningsmyndighet i kirkesaker. Mens departementet når det gjelder Stortinget anfører både formuleringen i forslag til ny § 16 i Grunnloven og prinsippet om tros- og livssynsfrihet som begrensninger

i Stortingets lovgivningsmyndighet, er ikke de samme begrensningene eksplisert når det gjelder Kongens utøvende myndighet. Etter Kirkemøtets oppfatning må også Kongens utøvende myndighet anses som begrenset av forslaget til ny § 16 og prinsippet om tros- og livssynsfrihet. Denne begrensningen må ha som konsekvens at det som pr. i dag er Kongens særskilte myndighet i kirkesaker og ligger til Kongens særskilte kirkestyre ikke kan legges inn under Kongens alminnelige utøvende myndighet. Dette gjelder in casu liturgisaker og alle kirkesaker med læremessige implikasjoner, inklusive arbeidsgivers styring av prestedtjenesten.

Dette kompliseres i forlikperioden av at arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper fortsatt skal ligge i statsforvaltningen fordi disse tjenestemannsgruppene i forlikperioden fortsatt skal være statstjenestemenn. Departementet trekker også den slutning at myndigheten til å fastsette tjenesteordninger for disse tjenestemannsgruppene skal bero i statsforvaltningen. Både fastsettelsen av tjenesteordninger og forvaltningen av arbeidsgiveransvaret har læremessige implikasjoner, noe departementet er oppmerksom på.

”Kirkedepartementet vil også etter eventuelle endringer i Grunnloven ha ansvar for kirkesaker, og dette innebærer i prinsippet at departementet fortsatt vil behandle saker som har mer eller mindre tydelige læremessige sider eller implikasjoner. Dette vil antakelig være tydeligst i saker departementet får på sitt bord som arbeidsgiver for prester, for eksempel saker om tilsetning, suspensjon, oppsigelse eller avskjed. Departementet vil også ellers behandle en rekke og ulike kirkesaker” (Høringsnotatet s. 17).

Kirkemøtet vil understreke at når nåværende § 16 i grunnloven endres og kirkelig statsråd, Kongens særskilte kirkestyre, avvikles, har ikke Kongen lenger legitimitet som kirkelig organ, og kan ikke lenger formelt inneha et selvstendig skjønn i læresaker eller kirkesakers læremessige sider og implikasjoner. Dette innebærer at heller ikke kirkestatsråden eller departementet innehar legitimitet som kirkelig organ, idet de er ledd i Kongens utøvende myndighet.

Når Kongens særskilte kirkestyre opphører, opphører også grunnlaget for krav om kirkemedlemskap for kirkestatsråden og embetsmenn som behandler saker som kom inn under Kongens særskilte kirkestyre. Også habilitetsregelen i kirkeloven § 38 tredje ledd bokstav c blir da uten gjenstand, og kan oppheves. Kongen kan når Kongens særskilte kirkestyre avskaffes ikke lenger inneha et selvstendig læremessig skjønn.

Kirkemøtet vil framholde at det har som konsekvens at alle saker med læremessige implikasjoner prinsipielt må ligge hos kirkens organer, og ikke kan ligge til Kongens alminnelige utøvende makt. Etter grunnlovsendringene innebærer dette at Kongen, innbefattet departementet og statsråden i egenskap av leder av departementet, må innhente det læremessige skjønn i slike saker fra Kirken. Det vil si fra de organer som av kirken er satt til å forvalte læreansvaret. I forlikperioden vil dette gjelde utøvelsen av arbeidsgiveransvaret for presteskaper og evt. forvaltningen av tjenesteordningene for prest, prost og biskop, samt evt. andre saker med læremessige implikasjoner som måtte bero i departementet eller hos Kongen.

Dette tilsier etter Kirkemøtets oppfatning at arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper etter utløpet av forlikperioden må overføres til organer som representerer trossamfunnet Den norske kirke. Det tilsier også etter Kirkemøtets oppfatning at myndigheten til å fastsette tjenesteordninger for prest, prost og biskop

allerede nå bør legges til Kirkemøtet, i det minste når det gjelder de deler av tjenesteordningene som har læremessige implikasjoner (se nedenfor).

Særlig om Stortingets rolle i kirkestyret (2.7)

Departementet redegjør for at både prerogativene i Grunnloven §§ 16, 21 og 22 og bestemmelsen i Grunnloven § 2 om "Statens offentlige Religion" innenfor dagens rettstilstand setter visse grenser for lovgivning i Stortinget vedrørende Den norske kirke. Men også prinsippet om tros- og livssynsfrihet begrenser Stortingets myndighet til å regulere indre forhold i kirken (Høringsnotatet s. 18).

Også etter de foreslåtte grunnlovsendringene vil tros- og livssynsfriheten begrense Stortingets myndighet til å lovgi om indre forhold i kirken. Kirkemøtet slutter seg til departementets forståelse av at dette sammen med formuleringene i ny § 16 vil innebære en tilstrekkelig skranke for Stortinget i så måte.

Departementet gir også en betraktning om at Stortinget fortsatt ut fra ny § 16 kan og skal gi særskilt lovgivning om Den norske kirke, men også kan gå lenger i å regulere Den norske kirke enn andre tros- og livssynssamfunn. Etter Kirkemøtets syn må også de menneskerettslige prinsippene om tros- og livssynsfrihet og likebehandling av trossamfunn bringes inn i denne betraktningen ved siden av Grunnloven § 16, ettersom det er disse prinsippene som i vesentligst grad vil medføre begrensninger i hvor langt Stortinget for fremtiden kan gå i å regulere Den norske kirkes forhold ved lov, i forhold til lovgivning vedrørende andre tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet har også bemerkninger til departementets definisjon av uttrykket "dens Ordning" i forslag til ny § 16 i Grunnloven. Ifølge departementet omfatter det "bestemmelser om kirkens ytre organisering". Kirkemøtet vil problematisere at dette kan gjelde alle sider av "ytre organisering". Viktige aspekter ved kirkens "ytre organisering" har teologisk grunnlag. Kirkemøtet vil vise til vedtaket i sak KM 8/07 som bestemmer området for intern-kirkelig regulering som tilkommer Den norske kirke som trossamfunn slik:

1. *bestemme over sin lære og liturgi,*
2. *utnevne/velge sine ledere,*
3. *fastsette sine valgordninger og sin organisasjonsstruktur,*
4. *ha myndighet til å fastsette hvem som skal ha myndighet til å bestemme læremessige spørsmål, tilsetninger og arbeidsgiveransvar.*

Videre arbeid med kirkens rettsgrunnlag

Ut fra forutsetningene i kirkeforliket følger det at en større gjennomgang av kirke Lovgivingen må tas etter utløpet av stortingsperioden 2009-2013. Kirkemøtet vil understreke behovet for en slik gjennomgang. Innenfor kirkeforliket er det bare rom for enkelte, riktignok viktige, skritt i retning av en mer selvstendig kirke og en endret relasjon mellom stat og kirke. Dette må for å bli tilfredsstillende, videreutvikles etter utløpet av kirkeforliket. Enkelte løsninger innenfor rammen av kirkeforliket vil ikke være bærekraftige som varige løsninger bl.a. i lys av det menneskerettslige prinsippet om tros- og livssynsfrihet og de religionspolitiske utfordringene i denne sammenheng.

Etter utløpet av kirkeforliket er det slik Kirkemøtet tidligere har gitt uttrykk for, behov for en klargjøring av grensen mellom Stortingets lovgivningsmyndighet og Den norske kirkes egen normgivningskompetanse som trossamfunn, for at det vedtas en kortfattet rammelov for Den norske kirke (eventuelt som særbestemmelser i en helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn), og at Kirkemøtet utstyres med den

øvrigt normgivningskompetanse i kirken slik at det kan fastsette den materielle kirkeordningen. Kirkemøtet har tidligere uttalt seg om hva en rammelov for Den norske kirke bør inneholde, og hva som bør ligge i en framtidig kirkeordning (jf. Kirkemøtets høringsuttalelse til NOU 2006:2 (sak KM 8/06) pkt. 2.2.2 og 2.2.3). Kirkemøtet går ikke nærmere inn på dette i denne sammenheng, da det angår forhold som går utover det som kan realiseres innenfor rammen av kirkeforliket.

Etatsstyring

Departementet anfører at grunnlovsendringene "ikke nå innebærer vesentlige endringer i premissene for departementets etatsstyring på kirkens område". På den annen side mener departementet at "statens grunnlovsbestemte rolle i kirkestyret fundamentalt sett endres" og at den religiøse virksomheten ikke vil være "en del av statens ansvarsområde". Dette kan lett oppfattes som en diskrepans mellom det prinsipielle grunnlag og de praktiske slutninger, og som at en avkonfesjonalisert stat etter dette skal etatsstyre Den norske kirke som før. Kirkemøtet mener at overgangen til at staten understøtter trossamfunnet Den norske kirke på sikt bør få styringsmessige konsekvenser også for etatsstyringen.

Nå er innarbeidet praksis at målformuleringene på kirkefeltet i statsbudsjett og tildelingsbrev hentes fra kirkens egne målformuleringer og strategiske visjoner. Kirkemøtet legger til grunn at denne praksisen må videreføres så lenge staten på grunn av arbeidsgiveransvaret for presteskaper og finansieringsordningene etatsstyre kirken. Kirkemøtet legger også til grunn at formuleringen i forslag til ny § 16 i Grunnloven om at Den norske kirke skal "understøttes som saadan", og prinsippet om tros- og livssynsfrihet ytterligere vil begrunne at etatsstyring av kirken må være basert på kirkens egne målformuleringer:

Aktivt støttende tros- og livssynspolitik

Aktivt støttende tros- og livssynspolitik og likebehandling må være bærebjelkene i en framtidig helhetlig tros- og livssynspolitik i Norge.

Til 2.2 Grunnloven § 2

SPØRSMÅLET OM DEN RETTSLIGE FORANKRINGEN AV DEN NORSKE KIRKES LÆREGRUNNLAG I NL 2-1 OG OM DEN FRAMTIDIGE RETTSLIGE FORANKRINGEN.

Departementet foreslår å bevare den rettslige forankringen av Den norske kirkes læregrunnlag i Kong Christian den Femtis Norske Lov (1687) andre bok første kapittel (NL 2-1) med oppregningen av bekjennelsesskriftene. Departementet legger til grunn at NL 2-1 ikke har grunnlovs rang. Departementet vurderer at oppheving av Grunnloven § 2 andre ledd ikke i seg selv krever endringer i den rettslige forankringen av Den norske kirkes læregrunnlag i NL 2-1.

Kirkemøtets prinsipielle oppfatning er at det er kirken som gjennom sine representative organer må fastsette kirkens eget læregrunnlag, og at det i framtiden neppe vil være aktuelt å opprettholde en fastsettelse av trossamfunnet Den norske kirkes læregrunnlag i statlig lov.

Kirkemøtet kan likevel slutte seg til at NL 2-1 inntil videre videreføres som rettslig forankring av Den norske kirkes læregrunnlag på de premisser departementet legger til grunn. Kirkemøtet deler departementets oppfatning om at den framtidige rettslige forankringen av Den norske kirkes læregrunnlag bør vurderes på et senere tidspunkt.

Til 2.4 Grunnloven §§ 21 og 22

Overføring av tilsettingsmyndigheten for proster og biskoper er en nødvendig oppfølging av kirkeforliket. Se nærmere under punkt 3.

Kirkemøtet har ingen merknad til at departementet legger til grunn at allerede utnevnte proster og biskoper skal beholde statusen som embetsmenn når disse stillingsgruppene omgjøres til statlige tjenestemannsstillinger. Ved en eventuell avvikling av stillingenes status som statlige tjenestemannsstillinger må en komme tilbake til spørsmålet.

Til 2.5 Grunnloven § 16

GUDSTJENESTEFELTET – HJEMMEL FOR KIRKEMØTETS LITURGIMYNDIGHET
Avviklingen av Kongens særskilte myndighet i kirkesaker må etter Kirkemøtets syn medføre at Kirkemøtet ikke lenger kan ha gudstjenestlig myndighet på delegasjon fra Kongen, og at det må etableres et hjemmelsgrunnlag for at Kirkemøtet har denne myndigheten på en måte som forplikter menighetene.

Kirkemøtet slutter seg derfor til departementets forslag om at myndighet til å fastsette liturgier m.v. som i dag er delegert til Kirkemøtet skal overføres til Kirkemøtet.

I høringsnotatets forslag omtales Kirkemøtet eksplisitt som kirkens øverste representative organ, som i prinsippet henter myndighet også "nedenfra" gjennom valgene (Høringsnotatet s.13). Dette anses som ett av flere myndighetsgrunnlag for Kirkemøtet i dagens ordning. Kirkemøtet mener det er betydningsfullt når departementet vurderer det slik at Kirkemøtet i den egenskap vil kunne ha myndighet til å fastsette liturgier m.m., en myndighet som i så fall ikke er gitt Kirkemøtet av Kongen eller Stortinget, men av menighetene gjennom en representativ demokratisk struktur. Dette anser Kirkemøtet som positivt og framtidsrettet.

Samtidig kan det reises tvil om Kirkemøtet på dette grunnlag kan fatte beslutninger som binder menighetene, så lenge Kirken sentralt ikke er foreslått å bli eget rettssubjekt. Dette vil også gjelde på andre punkter, f.eks. når det gjelder biskopenes tilsynsansvar. Dette bør derfor utredes, både av departementet og av kirkelige organer (Kirkerådet), med sikte på at det kan etableres et sentralt kirkelig rettssubjekt snarest mulig etter utløpet av forlikperioden.

Departementet ytrer en viss tvil om Kirkemøtets myndighet på dette grunnlag trenger lovhjemmel, men anser det hensiktsmessig i dagens kirkeordning med en lovbestemmelse etter at grl. § 16 er endret. Kirkemøtet ser i likhet med departementet dette som hensiktsmessig innenfor forlikperiodens rettstilstand hvor Kirkemøtet ikke etableres som selvstendig rettssubjekt.

REGLER FOR BRUK AV KIRKEN

Kirkemøtet slutter seg til departementets forslag om at kirkeloven § 20 endres slik at myndigheten til å gi nærmere bestemmelser om bruk av kirkene legges til Kirkemøtet, og ikke til Kongen.

BISKOPENES TILSYN

Biskopenes tilsynsansvar må sikres et tilstrekkelig robust hjemmelsgrunnlag når den delen av det rettslige grunnlaget som ligger i Grunnloven § 16 bortfaller. Høringsnotatet viser til at tilsynsansvaret ved siden av dette hjemmelsgrunnlaget har basis både i Tjenesteordning for biskoper og i liturgien for vigsling av biskop.

Kirkemøtet slutter seg til at biskopens tilsynsansvar primært har et kirkelig-teologisk grunnlag og innhold. Kirkemøtet ser det slik at hjemmelsgrunnlaget i vigslingsliturgien og tjenesteordningen inntil videre er tilstrekkelig, men at spørsmålet om hjemmelsgrunnlag for biskopenes tilsyn på sikt må gjennomgås.

TJENESTEORDNINGER FOR PRESTESKAPET

Kirkemøtet viser til betraktningen om avvikling av Kongens særskilte kirkestyre og forvaltningen av saker med læremessige implikasjoner. Ut fra denne betraktningen mener Kirkemøtet at myndigheten til å fastsette tjenesteordninger for prester, proster og biskoper bør overføres til Kirkemøtet i alle henseender som angår regulering av preste-, proste- og bispetjenestens kirkelige side.

Kirkemøtet deler ikke departementets oppfatning om at tjenesteordningene først og fremst har karakter av generelle instruksjoner for en gruppe tjenestemenn, som arbeidsgiver har myndighet til å fastsette. Tjenesteordningene innholdsbestemmer også prestedtjenesten, proste- og bispetjenestene. Slik innholdsbestemmelse må etter Kirkemøtets syn ligge til trossamfunnet Den norske kirkes organer å fastsette. Kirkemøtet ser at deler av tjenesteordningenes bestemmelser følger av alminnelig arbeidsrett, men oppfatter tjenesteordningene som tillempling av arbeidsretten på særskilte kirkelige tjenestegrupper.

Eventuelt kunne tjenesteordningene utformes mer likt tjenesteordningene som fastsettes for kateket, diakon og kantor, hvor innholdet av rent arbeidsrettslig karakter i liten grad er tatt inn.

Kirkemøtet slutter seg ikke til departementets forslag om å endre § 34 slik at myndigheten til å gi tjenesteordninger legges til departementet og ikke som tidligere beror hos Kongen. En endring til at departementet skulle ha denne myndigheten vil kunne tilsløre at også departementet etter grunnlovsendringene vil representere en prinsipielt avkonfesjonalisert og sekulær statsmakt. Grunnlaget for departementets kirkelige legitimitet vil etter grunnlovsendringene og avviklingen av Kongens særskilte kirkestyre være like problematisk som Kongens kirkelige legitimitet. Den foreslåtte endringen vil Kirkemøtet betrakte som en overgang fra Kongens kirkestyre til departementets kirkestyre, og som en ikke tilfredsstillende løsning.

Hvis myndigheten til å fastsette tjenesteordninger for prest, prost og biskop likevel skulle bli beroende hos Kongen inntil utløpet av kirkeforliket, vil det etter Kirkemøtets oppfatning være en forutsetning at gjeldende tjenesteordninger for prest, prost, biskop og fengselsprest føres videre når det gjelder alt som berører tjenestenes kirkelige karakter og innholdsbestemmelsen av dette, eller at eventuelle endringer i tjenesteordningene vedrørende slike forhold kommer som følge av og i samsvar med kirkelige vedtak. Kirkemøtet mener dette må nedfelles i kirkeloven § 34.

ANDRE OMRÅDER

Kirkelige anordninger på gudstjenestefeltet

Kirkemøtet vil i forbindelse med gudstjenestereformen gjennomgå en del av de kirkelige anordninger på gudstjenestefeltet for å se om de skal videreføres, oppheves eller inkorporeres i nye kirkemøtevedtak på gudstjenestefeltet. Kirkemøtet anser det hensiktsmessig ut fra et kontinuitetssynspunkt, at gjeldende kirkelige anordninger i utgangspunktet fortsatt kan gjelde, forutsatt at de for framtiden kan endres eller oppheves av Kirkemøtet som innehaver av myndigheten på gudstjenestefeltet.

Tjenesteordninger for kateketer, diakoner og kantorer

Kirkemøtet anser kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav c som tilstrekkelig hjemmel til å kunne treffe nye vedtak vedrørende tjenesteordninger for kateketer, diakoner og kantorer.

Døvemenighetene

Kirkemøtet mener myndigheten til å gi regler for døvemenigheter og døveprestetjenesten bør overføres til Kirkemøtet.

Til 3.2 Tilsetting av proster

Høringsnotatet legger i tråd med kirkeforliket opp til at tilsetting av proster og biskoper skal overføres til kirkelige organer. Når det gjelder tilsetting av proster er det etter departementets vurdering to aktuelle alternativer: Prostene kan enten tilsettes av det aktuelle bispedømmerådet eller av et sentralt, kirkelig organ. Det sentrale organet kan være Kirkerådet eller et særskilt tilsettingsorgan. Departementet heller til at tilsettingsmyndigheten bør legges til et eksisterende organ. Departementet konkluderer ikke i dette spørsmålet, men viser hvordan hver av løsningene kan nedfelles i kirkeloven og i personalreglementet for prester i Den norske kirke.

Kirkemøtet har tidligere (sak KM 12/08) gått inn for at tilsetting av proster legges til bispedømmerådet:

II.2 Prosten er forpliktet på å fremme de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke og i vedkommende bispedømme (jf. Tjenesteordning for proster § 2). Dette tilsier at bispedømmerådet har en sentral rolle i forbindelse med tilsetting av proster. Kirkemøtet ber om at tilsetting av proster allerede nå overføres til bispedømmerådet. Subsidiært må bispedømmerådene få uttalerett før utnevning skjer.

De to siste linjene må i sammenhengen (2008) forstås som ønske om endring allerede før de påtenkte grunnlovsendringene. Kirkemøtets subsidiære standpunkt gjelder bare så lenge proster fortsatt utnevnes i kirkelig statsråd.

Kirkemøtet vil anføre at prostens funksjoner helt og holdent ligger innenfor bispedømmet. Prostene har ingen nasjonalkirkelig funksjon ut over at de i dagens ordning for bispenominasjon har stemmerett i den rådgivende avstemningen. Å legge tilsetting av proster til bispedømmerådet vil også bidra til å begrense tendensen til sentralisering som lett vil oppstå når Kongens og departementets særskilte myndighet i kirkesaker skal overføres til kirkelige organer. Et tilleggsmoment er at tilsetting ved bispedømmerådet er den løsningen som teknisk sett vil være enklest å gjennomføre når det gjelder administrative og økonomiske konsekvenser.

Kirkemøtet går inn for at tilsetting av proster legges til det aktuelle bispedømmerådet, og at dette fastlegges ved endring av kirkeloven § 23 sjette ledd.

Samtidig mener Kirkemøtet at myndigheten til å tilsette menighetsprester ikke lenger kan skje på delegasjon fra Kongen, men må tillegges bispedømmerådet direkte. Kirkemøtet foreslår derfor følgende formulering av kirkeloven § 23 sjette ledd:

Bispedømmerådet tilsetter proster og menighetsprester, prester i spesialtjeneste og andre tjenestemenn som har bispedømmerådet som

arbeidsgiver, samt treffer vedtak om oppsigelse, illeggelse av ordensstraff, avskjed og suspensjon.

Regler om framgangsmåten ved tilsetning av proster og øvrige nødvendige endringer som følge av endringer i tilsettingsmyndighet og disiplinærmyndighet innarbeides i personalreglementet for prester i Den norske kirke etter avtalefestet forhandling.

Til 3.3 Tilsetning av biskoper

Når biskopene går over fra å være embetsmenn til å bli statstjenestemenn vil det i utgangspunktet være tjenestemannslovens regler for tilsetning som gjelder, med et framforhandlet tilsettingsreglement mellom arbeidstakerorganisasjon og den statlige arbeidsgiver, stadfestet av Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet som normalordning.

Departementet legger til grunn at det innenfor rammen av tjenestemannsloven vil være mulig med en tilsettingsordning som "kan inneholde tunge elementer av avstemning eller valg" (Høringsnotatet s. 23). Tjenestemannsloven gir ikke adgang til å utpeke tjenestemenn ved valg, men en valgordning kan etableres ved særlovgivning. En valgordning ville etter departementets oppfatning innebære et vesentlig brudd med de grunnleggende prinsippene for tilsetning av tjenestemenn. Nå finnes det eksempler på at tjenestemenn i lederstillinger utpekes ved valg i universitets- og høyskolesektoren, etter særregler i universitets- og høyskoleloven (§ 10). Valg av rektor er her normalordningen. Kirkemøtet vil vise til at denne muligheten for særlovgivning kunne gi rom for en tilsettingsordning for biskoper med utpeking ved valg. Det kan etter Kirkemøtets oppfatning argumenteres for at bispetjenestens særlige karakter kunne begrunne tilsetning etter valg. Det ville ikke være noe større brudd med grunnleggende prinsipper for tilsetning av tjenestemenn enn tilsetning av rektorer ved statlige universiteter og høyskoler. Kirkemøtet vil imidlertid ikke på dette tidspunkt fremme forslag om særregler for å hjemle at biskoper kan utpekes gjennom en ren valgordning, se overveielsene nedenfor.

Departementet anser da også at det foreligger særlige hensyn ved tilsetning av biskoper, som tilsier særlige regler om prosessen, også i en situasjon der biskopene blir tjenestemenn. Kirkemøtet deler departementets vurderinger om at det har avgjørende betydning at biskoper blir utpekt etter en prosess som gir dem nødvendig legitimitet, autoritet og tyngde både i kirken og samfunnet for øvrig. Dette kan etter Kirkemøtets oppfatning ivaretas enten ved en ordning hvor biskopene utpekes ved valg, eller ved at det innenfor rammene av en mer ordinær tilsettingsprosess er tunge elementer av avstemning eller valg.

For Kirkemøtet er det viktig at ordningen for tilsetning av biskoper er forankret i kirkens demokratiske styringsorganer, og at ordningen

- ivaretar hensynet til bispedømmets ønsker, men også tar helhetskirkelig hensyn,
- sikrer rimelig innflytelse både for den ordinerte tjeneste og rådene,
- gir mulighet for bred nominasjon av kandidater,
- sikrer bred demokratisk innflytelse, men også kvalifisert vurdering av kandidatenes egnethet (sak KM 9/07).

Departementet holder fram to mulige tilsettingsorganer for biskoper: Bispedømmerådet og Kirkerådet (evt. et særskilt tilsettingsorgan). Departementet konkluderer ikke entydig, men synes med sitt forslag til mulig lovendring å legge opp til tilsetning ved Kirkerådet.

Kirkemøtet mener Kirkerådet bør være tilsettingsmyndighet for biskoper, ut fra bispetjenestens helhetskirkelige ansvar og forpliktelse til å ivareta kirkens enhet.

Departementet foreslår at Kirkemøtet skal få myndighet til å fastsette nærmere regler om framgangsmåten ved tilsetting av biskop. Kirkemøtet ser dette som en riktig og viktig konsekvens av at statens særskilte kirkestyre avvikles, og som ett av de myndighetsområder som da må overdras til Den norske kirke som trossamfunn å ivareta. Kirkemøtet merker seg at dette etter alt å dømme vil innebære at Kirkemøtet i 2012 må utforme slike nærmere regler. Disse reglene må i så fall vedtas under forutsetning av at de foreslåtte Grunnlovsendingene og den nødvendige hjemmel i kirkeloven blir vedtatt av Stortinget.

Kirkemøtet er tilfreds med at departementet viser til de grunnleggende premisser for utforming av slike regler som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2007 (KM 9/07).

Den overgangssituasjonen som etter alt å dømme vil oppstå i 2012, kan tilsi at en i første omgang overfører tilsettingsmyndigheten til Kirkerådet, men viderefører ordningen med tilsetting etter rådgivende avstemning, eventuelt med en revisjon av ordningen.

OM SENTRALT, KIRKELIG ORGAN MED TILSETTINGS- OG DISIPLINÆRMYNDIGHET BØR FÅ MYNDIGHET TIL Å REISE SAK FOR DEN NORSKE KIRKES LÆRENEMND
Kirkemøtet mener at Kirkerådet som sentralt kirkelig organ med tilsettings- og disiplinærmyndighet bør få myndighet til å reise sak for Den norske kirkes lærenemnd i visse tilfeller.

Kirkemøtet mener denne myndigheten på sikt bør erstatte Kongens tilsvarende myndighet, og stiller også spørsmål ved Kongens myndighet til å gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av regler vedrørende lærenemnda. Etter grunnlovsendingene, og avviklingen av statens særskilte kirkestyre, bør denne myndigheten etter Kirkemøtets oppfatning overføres til kirkens organer.

Dette spørsmålet kompliseres innenfor rammen av kirkeforliket av at det vil være en forbindelse mellom lærenemndas avklaringer og forvaltningsmessig oppfølging som også kan dreie seg om personalsaker. Så lenge prester, proster og biskoper er statstjenestemenn, vil de personalmessige og forvaltningsmessige konsekvenser av lærenemndas uttalelser måtte trekkes i siste instans av staten. Dette forutsetter etter Kirkemøtets oppfatning at anbefalingene fra det kirkelige organ som har disiplinærmyndighet i første instans må følges opp av staten som presteskapets arbeidsgiver.

Annet

ORDNINGEN MED TILHØRIGHET OG FORRANGSBESTEMMELSEN I KIRKELOVEN
Kirkelovens bestemmelse (§ 3, nr. 1) om at "[b]arn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen såfremt en av foreldrene er medlem", gir Den norske kirke en forrang framfor andre tros- og livssynssamfunn. I lys av prinsippet om tros- og livssynsfrihet og derav følgende krav om likebehandling av trossamfunn kan denne forrangen vanskelig opprettholdes. Kirkemøtet vil vise til at Kirkerådet har behandlet spørsmålet (sak KR 17/10), og vedtok å "arbeide videre med tilhørighet og forrangsbestemmelsen i kirkeloven § 3 for å sikre likebehandling mellom tros- og livssynssamfunn".

Ordningen med "tilhørige" er en ordning som skal sikre likebehandling av tros- og livssynssamfunn i finansieringsøyemed, og som er valgt fordi tros- og livssynssamfunn har ulike medlemskriterier. Det er ikke ordningen med tilhørige som er problemet, men at ordningen i dag er regulert og praktisert slik at den ikke medfører likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Når uttrykket "Statens offentlige Religion" (dagens § 2) tas ut av grunnloven, samtidig som bestemmelsen om at andre tros- og livssynssamfunn skal "understøttes på like Linje" kommer inn (forslag til ny § 16), vil en vesentlig del av grunnlaget for å opprettholde en forrang for Den norske kirke bortfalle. Det bør derfor vurderes endringer på dette punktet.

Kirkemøtet er kjent med at utvalget som er nedsatt av Kulturdepartementet for å utrede en helhetlig tros- og livssynspolitikk, vil arbeide med dette spørsmålet og venter at utvalget vil foreslå endringer i dette spørsmålet som vil sikre likebehandling mellom tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet anser bortfall av forrangen for Den norske kirkes medlemmer i spørsmål om barns tilhørighet til trossamfunn som en konsekvens av grunnlovsendringene, og mener at det i høringsnotatet burde vært fremmet forslag om de nødvendige endringer i kirkeloven § 3 nr. 1 samt i lov om trdomssamfunn og ymist anna §§ 5 og 6.

Til 4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkemøtet er bekymret for at departementet estimerer de økonomiske konsekvensene av overføring av tilsettingsmyndighet for prost og biskop for lavt. Særlig det tilfelle at myndighet til å tilsette proster legges til Kirkerådet, vil ha merkbare økonomiske og administrative konsekvenser, bl.a. vil Kirkerådet måtte ha en hyppigere møtefrekvens, med de kostnadene det innebærer. Løsninger hvor tilsetting av proster legges til bispedømmerådet og av biskoper til Kirkerådet vil ikke gi fullt så store økonomiske og administrative konsekvenser, idet både bispedømmerådet både har et utbygd administrativt apparat for tilsetting av prester og en egnet møtefrekvens i tilsettingsorganet. Her vil konsekvensene være knyttet til økning i antall tilsettingssaker.

Enstemmig vedtatt.

Protokolltilførsel fra Ingrun Jule:

Til 2 Konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnloven

Høringsnotatet understreker at det er "nødvendig å etablere tilstrekkelig sikkerhet for at endringer i statskirkeordningen kan bidra til å bevare Den norske kirke som en åpen, inkluderende og demokratisk folkekirke". Dette medlemmet slutter seg til at demokratireformen og en styrket valgdeltagelse i form av direkte valg til Kirkemøtet er viktig for å kunne nå dette målet. Demokratisk underskudd i viktige kirkelige organer er alvorlig, spesielt etter hvert som de får større myndighet.

Medlemmet vil også gi uttrykk for bekymring i forhold til de økonomiske konsekvenser en løsrivelse fra staten vil ha for Den norske kirke, og ser det som viktig med et godt samarbeid med stat og kommune som bevilgende myndighet også etter at forholdet mellom stat og kirke er endret.

Annet.

Ordningen med tilhørighet og forrangsbestemmelse i Kirkeloven

Det er forståelig at Kirkelovens såkalte forrangsbestemmelse problematiseres når målet er at trossamfunn skal likebehandles i det norske samfunnet. Sett i lys av foreldreskap og barns situasjon, er det imidlertid ikke uproblematisk om forrangsbestemmelsen bortfaller, og potensielt krevende situasjoner kan oppstå i stedet.

Dersom forrangsbestemmelsen bortfaller, vil det føre til økt likebehandling mellom trossamfunnene, men potensielt en forverret situasjon for foreldre og i særdeleshet for det enkelte barn som opplever konflikt rundt spørsmålet om religiøs tilhørighet.

Det er viktig å minne om at forrangsbestemmelsene ikke er til hinder for annen religiøs tilknytning, der begge foreldre er enige om dette. For barnet kan det å fjerne en slik bestemmelse føre til at religiøs tilknytning opphører, særlig der hvor foreldre ikke klarer å komme til enighet om tilknytningen til trossamfunn.

KR 039/11   Godkjenning av lulesamiske liturgier

KR-039/11 Vedtak:

1. Kirkerådet godkjenner lulesamisk oversettelse av følgende liturgier for bruk i Den norske kirkes menigheter etter anbefaling fra Samisk kirkeråd:

Høymesse (1977) / Allamæsson
Dåp (1977) / Mánnágássta
Enkeltskriftemål (1977) / Aktugattja skallo
Konfirmasjonsliturgi (1977) / Skallidim-jubmeldievnno
Nattverd hos syk (1977) / Iehkedismáles skihppe lunna
Skriftemålgudstjeneste (1977) / Skallomæsson
Gravferd (2002) / Hávddádibme
Vigsel (2003) / Fiesstim
Velsignelse av hus /Sijda buorissjivnnedibme

KR 040/11   Regler for valg av samisk representant til Nidaros bispedømmeråd

---

KR-040/11 Vedtak:

Kirkerådet vedtar følgende regler for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd etter anbefaling fra Samisk kirkeråd:

Samisk representant til Nidaros bispedømmeråd velges ved direkte valg ved medlemmene av Saemien Åålmege/samisk menighet i sørsamisk område.

Nidaros bispedømmeråd utarbeider valgmannallet ut fra medlemslisten for Saemien Åålmege/samisk menighet i sørsamisk område.

Valget skjer som postvalg.

STL SAMARBEIDSRÅDET FOR TROS- OG LIVSSYSSAMFUNN

Referat fra Årsmøte

Tid: onsdag 30. mars 2011, kl. 16.00-17.00

Sted: Kvekernes forsamlingshus, Grønland 12, 4. etg

Tilstede:

Sven Thore Kloster	Den norske kirke v/ Mellomkirkelig Råd (Dnk)
Berit Hagen Agøy	Dnk
Jan Benj Rødner	Det Mosaiske Trossamfund (DMT)
Edvard Aspelund	DMT
Anne Kristine Ramberg-Mohn	Holistisk Forbund (HOF)
Britt Hansen	HOF
Espen Lynne Amundsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige (JKKSDH)
Mangat Rai Sharma	Sanatan Mandir Sabha, Norway
Kristin Mile	Human-Etisk Forbund (HEF)
Bente Sandvig	HEF
Mohammed Bouras	Islamsk Råd Norge (IRN)
Dag Nygård	Norges Kristne Råd (NKR)
Ørnulf Steen	NKR
Britt Strandlie Thoresen	Baha'i-samfunnet
Egil Lothe	Buddhistforbundet (BF)
Hoa Tran	(BF)
Lise Tørnby (ref.)	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)
Lars Petter Helgestad	STL

Forfall:

Nirmala Eidsgård	BF
Sumeet Singh	Gurdwara Sri Nanak Dev Ji
Kanwarji Tony Singh Bansi	Gurdwara Sri Nanak Dev Ji
Are Svendsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige (JKKSDH)
Marta Bivand Erdal	Oslo katolske bispedømme (OKB)
Margareta Tumidajewicz	OKB
Bjørn Jansen	Holistisk forbund (HOF)
Kirsten Thomassen	Kristensamfunnet
Oddrun Hjermsstad	Kristensamfunnet
Ali Ashgar	Islamsk Råd Norge (IRN)
Shazia Mushtaq	IRN
Brit Lynnebakke	Baha'i-samfunnet
Pulendran Kanagaratnam	Norges Hindu Kultur Senter

Referat

Sak 1: Innkalling og dagsorden ble godkjent

Sak 2: Valg av protokollunderskrivere

Britt Strandlie Thoresen og Anne Kristine Ramberg- Mohn

Sak 3: Årsrapport og regnskap 2010

Årsrapport og regnskap ble godkjent.

Sak 4: Medlemskontingent

Arbeidsutvalget foreslo at kontingenten økes til 3500,- for hvert medlemssamfunn for 2011.

Forslaget ble vedtatt. Dersom det blir vanskelig for noen av medlemssamfunnene (grunnet at bestemmelsen kommer inne i et budsjettår), vil det bli vist forståelse for det!

Sak 5: Handlingsplan og budsjett 2011

Handlingsplan og budsjett for 2011 ble vedtatt. Det ble påpekt at handlingsplanen må tilpasses virkeligheten og eventuelle behov for justeringer. Videre ble det understreket at organisasjonen skal være instrument for å nå STL sine mål og ikke er et mål i seg selv.

Sak 6: Fra observatør til fullt medlemskap – Norges Hindu Kultur Senter

Norges Hindu Kultur Senter ble innvilget fullt medlemskap i STL.

Sak 7: Følgende valg ble gjort

- **Leder for STL:** Espen Lynne Amundsen (Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige)
- **Nestleder i STL:** Shazia Mushtaq (Islamsk Råd Norge)
- **AU-representanter:**
Sven Thore Kloster (Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd)
Anne Kristine Ramberg-Mohn (Holistisk Forbund)
- **Representant fra STL til styret for Oslokoalisjonen:**
Ingunn Folkestad Breistein (Norges Kristne Råd) for en ny periode på 3 år og Dag Nygård (Norges Kristne Råd) som vara i 1 år
- **Ny valgkomite:**
Ørnulf Steen, Nirmala Eidsskog og Marta Bivand Erdal

Oslo 16.mai 2011

Britt Strandlie Thoresen

Anne Kristine Ramberg-Mohn

PROTOKOLL FRA KIRKENS NØDHJELPS REPRESENTANTSKAPSMØTE

Lillestrøm 27. - 28.mai 2011

Deltakere:

Oslo bispedømmeråd	Karin-Elin Berg	
Borg bispedømmeråd	Kirsti H. Frøshaug	
Hamar bispedømmeråd	Janne Dale Hauger	Vara
Tunsberg bispedømmeråd	Sigrun Volden	
Agder bispedømmeråd	Jan Olav Olsen	Ordfører
Stavanger bispedømmeråd	Arve Dalby	
Bjergvin bispedømmeråd	Ivar August Bye	Fung. valgkom.leder
Møre bispedømmeråd	Knut Johan Rønningen	Vara
Nidaros bispedømmeråd	<i>forfall</i>	
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tor B. Jørgensen	
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Anne Marie Bakken	
Den norske kirkes Kirkemøte	Kjetil Aano	

Samisk Kirkeråd	Berit Hagen Agøy	
Ungdomsrepresentant	Åshild Solgaard	
Den Indre Sjømannsmisjon	Per Oskar Kjølås	
Norges Samemisjon	<i>Forfall (Vidar Mæland Bakke)</i>	
Norges Kristelige Student og Skoleungdomslag	John Erland Boine	
Norges KFUK-KFUM	Gunnhild Nordgaard Hermstad	
Den Evangelisk Lutherske Frikirke	<i>ikke oppnevnt</i>	
De Frie Evangeliske Forsamlinger	<i>forfall</i>	
Det Norske Baptistsamfunn	Karl Johan Bjørge	
Det Norske Misjonsforbund	Camilla Oulie Eskildsen	
Frelsesarméen	Terje Bjørkås	Vara
Metodistkirken i Norge	Helge Nupen	
Pinsebevegelsen i Norge	Jan Sæthre	
	Viggo Koch	
	Bernt Olaf Ørsnes	
	Tove Odland	Varaordfører
	Trond Filberg	
	Hanne Mirjam Andersen	

Observatører

NORME	Ragnhild Mestad	(spes. oppnevnt)
Global Aid Network	Lise Graaten	(spes. oppnevnt)
Norges Kristne Råd	<i>Forfall</i>	

Styret

Martin Kullid		
Bente Modalsli	<i>forfall</i>	
Billy Taranger		
Brita Bye	Nestleder	
Frank Grimstad	<i>forfall</i>	
Paul Dahlø		
Kjell Nordstokke	Styreleder	
Liv Snesrud	Ansattes representant	
Inger-Torunn Sjøtrø	Ansattes representant vara	
Markus Nilsen	CM-leder	

Administrasjonen

Atle Sommerfeldt	Generalsekretær	
Torbjørn Buer	Ass. generalsekretær	
Steinar Bakken	HR.sjef <i>forfall</i>	
Eivind Aalborg	Konst. utenlandssjef	
Liv Hukset Wang	KomInn-sjef	
Anders Østeby	Økonomisjef	
Wenche Fone	UP-sjef	
Siv Bonde	Nettverksleder	
Trond Pedersen	Regionskonsulent	
Mona Bøe	Regionskonsulent	
Linn Ekeli	RS-sekretær	
Torbjørn Gjefsen	CM-koordinator	

Changemaker

Møtet ble åpnet med velkomst og andakt ved Torstein Lalim, prost i Nedre Romerike.

Sak 01/2011 VALG AV ORDFØRERSKAP

Konstituert leder for valgkomiteen Ivar August Bye la på vegne av valgkomiteen frem følgende innstilling.

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Jan Olav Olsen velges som Representantskapets ordfører for perioden f.o.m. RS 2011 – RS 2015.

Anne Marie Bakken velges som Representantskapets varaordfører f.o.m. RS 2011 – RS 2015.

Sak 02/2011 KONSTITUERING AV MØTET

Opprop ved generalsekretær Atle Sommerfeldt. Møtet var beslutningsdyktig. Det var 26 stemmeberettigede representanter til stede.

Det var meldt forfall fra Nidaros bispedømmeråd, Den Indre Sjømannsmisjon og Norges Samemisjon.

Det var ingen innvendinger til innkallingen.

Innkalling og sakliste ble godkjent.

Berit Hagen Agøy og Terje Bjørkås ble enstemmig valgt til protokollunderskrivere. Administrasjonen ble godkjent som tellekorps.

Sak 03/2011 PROTOKOLL FOR REPRESENTANTSKAPSMØTET 2010

Det var ingen kommentarer til protokollen.

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK: Representantskapet godkjenner den framlagte protokoll for Representantskapsmøtet 2009.

Sak 04/2011 ÅRSMELDING 2010

Styreleder Kjell Nordstokke og generalsekretær Atle Sommerfeldt holdt hver sin innledning. Deretter ble det åpnet for generaldebatt. Følgende representanter hadde ordet i debatten:

Per Oskar Kjølås, Tor B. Jørgensen, Kjetil Aano, Jan Sæthre, Jan Olav Olsen, Viggo Koch, Janne Dale Hauger, Gunnhild Hermstad, Berit Hagen Agøy, Knut Johan Rønningen, Ivar August Bye.

Styreleder og generalsekretær kommenterte og oppsummerte innspillene. Innspill er notert og styret tar dette videre.

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK: Representantskapet tar styrets årsmelding 2010 til orientering.

Sak 05/2011 REVIDERT ÅRSREGNSKAP MED ÅRSBERETNING OG REVISORS BERETNING 2010

Styremedlem Martin Kulild presenterte hovedtrekk ved regnskapet.

Det ble åpnet for generaldebatt hvor følgende representanter hadde ordet: Bernt Olav Ørsnes, Trond Filberg, Ragnhild Mestad, Åshild Solgaard og generalsekretær Atle Sommerfeldt.

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Representantskapet godkjenner det fremlagte reviderte årsregnskap og årsberetning for 2010. Årets aktivitetsresultat på +60,6 MNOK disponeres i henhold til styrets forslag.

Styret foreslår følgende disponering av årets aktivitetsresultat på +60,6 MNOK

- Fra formålskapital med eksternt pålagte bindinger	4,836 MNOK
- Til formålskapital med eksternt pålagte bindinger	- 56,486 MNOK
- Til fri formålskapital	- 6,898 MNOK
- Til indeksregulering av grunnkapitalen	- 2,062 MNOK

Sak 06/2011 FASTSETTELSE AV REVISJONSHONORAR FOR 2010

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Ordinært revisjonshonorar for 2010 fastsettes til kr. 924.000,-.

Sak 07/2011 FORHOLDET MELLOM OPPDRAGSGIVERNE OG KIRKENS NØDHJELPS INTERNASJONALE VIRKSOMHET

Styreleder orienterte. Oslo bispedømmeråd har lagt frem forslag til endring av pkt. 5 i styrets forslag. Styret har i dag behandlet forslaget og har valgt ikke å anbefale endringen. Styreleder Kjell Nordstokke leste opp styrets begrunnelse.

Følgende kom med replikker: Sigrun Volden, Tove Odland, Tor B. Jørgensen, Jan Sæthre, Karin-Elin Berg, Viggo Koch, Berit Hagen Agøy, Kjetil Aano, Karin Elin Berg, styreleder Kjell Nordstokke og Trond Filberg.

Etter ønske fra Representantskapet ble det holdt avstemming ved håndsopprekning.

Representantskapet fattet følgende med 25 av 26 stemmer

VEDTAK:

Representantskapet vedtar det fremlagte forslaget til statuttvedlegg om forholdet mellom oppdragsgiverne og Kirkens Nødhjelps internasjonale virksomhet. Se vedlegg til protokoll 1.

Sak 08/2010 VALG AV MEDLEMMER TIL KIRKENS NØDHJELPS STYRE

Ivar August Bye presenterte valgkomiteens innstilling til de 5 ledige styremedlemsplassene. Det kom ikke inn andre forslag til kandidater.

Det kom ingen innvendinger til ordførerskapets forslag om å holde 2 separate valg.

Det var 26 stemmeberettigede til stede ved valget. Alle stemmesedler var gyldige.

Valg 1. Medlemmer valgt for 3 år:

Martin Kulild ble gjenvalgt med 25 stemmer

Paul Dahlø ble gjenvalgt med 24 stemmer

Ingeborg Midttømme ble valgt med 17 stemmer

Valg 2. Medlemmer valgt for 2 og 1 år:

Katharina Ringen Astring ble valgt for 2 år med 17 stemmer.
Dag Opedal ble valgt for 1 år med 16 stemmer.

Bente Heibø Modalsli fikk 11 stemmer.
Jan Risan fikk 8 stemmer.

Etter valget takket ordfører på vegne av Representantskapet uttredende styremedlem Bente Heibø Modalsli for hennes innsats i styret.

Sak 09/2011 VALG AV LEDER OG MEDLEMMER AV KIRKENS NØDHJELPS VALGKOMITÉ

Fungerende leder for valgkomiteen presenterte innstilling til medlemmer av Representantskapets valgkomité. Det ble ikke fremmet forslag til andre kandidater.

Ordfører presenterte valgkomiteens innstilling til leder av valgkomiteen. Det ble ikke fremmet forslag til andre kandidater. I henhold til forretningsorden ble det holdt to separate valg.

Representantskapet fattet følgende enstemmige

VEDTAK:

Som medlemmer av Representantskapets valgkomité velges:

Agøy, Berit Hagen
Bye, Ivar August
Hermstad, Gunnhild Nordgaard
Sæthre, Jan
Ørsnes, Bernt Olav

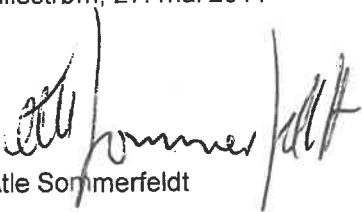
Som leder av valgkomiteen velges
Ivar August Bye

Ordfører gratulerte de valgte representantene og takket de uttredende medlemmene for god innsats.

Neste representantskapsmøte er fastsatt til 1.-2. juni 2012 i Trondheim.

Vedlegg til protokoll 2: 2011-2015 Global Strategi; case Sudan, presentasjon fra seminaret.

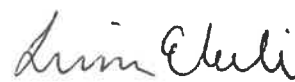
Lillestrøm, 27. mai 2011

Atle Sommerfeldt
generalsekretær

Jan Olav Olsen
ordfører

Terje Bjørkås

Berit Hagen Agøy

Linn Ekeli
referent

Referat SMM-rådets møte 17. mars 2011

Kirkens hus, Oslo

Tilstede:

Heidi Westborg Steel, Himalpartner
Anne Presthagen Vedum, NMS
Jens-Petter Johnsen, Kirkerådet
Berit Hagen Agøy, Mellomkirkelig Råd
Grethe Matre, Misjonsalliansen
Tore Laugerud, Areopagos
Rolf Kjøde, Normisjon
Rolf Gunnar Heitman, Israelsmisjonen
Jorunn Langmoen, Israelsmisjonen
Arnt H. Jerpstad, Misjonsalliansen
Knut Hallen, SMM

Forfall: NMS vakanse mellom to generalsekretærer (Jeffrey Huseby starter 21. mars), Mari-Anne Nybraathen, Normisjon, Terje Holmedahl, HimalPartner.

Møtet startet med andakt i kapellet.

Sak 01/11: Misjonsstrategisk samtale

"Impulsene fra LausanneIII i Cape Town og hva dette betyr for SMM-arbeidet videre" 3x5min innledning v/Rolf Kjøde, Rolf G. Heitmann og Knut Hallen.

Sak 02/11: Strategiplan 2011-2014

Etter at strategiplanen har vært gjennomarbeidet både i strategiutvalget og i rådsmøte 08.12.2010, legger nå AU fram et endelig forslag til behandling.

Vedtak:

SMM-rådet gir sin tilslutning til AUs forslag til strategiplan 2011-2014 med de endringer som kom frem på møte.

Sak 03/11: Norsk Misjon i Øst - forespørsel om medlemskap i SMM

Norsk Misjon i Øst har etter samtaler med SMM kommet med en forespørsel om tilknytningsform for et eventuelt medlemskap i SMM (se vedlegg til innkallingen).

Vedtak:

SMM-rådet ønsker å starte en prosess for å avklare en eventuell søknad fra NMØ. SMM-rådet ønsker at man ved en eventuell tilknytning blir med som partner i hele nettverket. Det vil ikke bli gitt mulighet for et prøvemedlemskap.

Sak 04/11 Sak fra Praktisk arbeidsgruppe- SMM-turer*A. Menighets-/ungdomsturer*

Misjonskonsulentene og daglig leder oppfordres til å invitere med seg nøkkelpersoner fra menigheter i sitt bispedømme/Kirkerådet (gjærne ungdom) for å besøke aktuelle SMM-prosjekter. Disse betaler i utgangspunktet selv, men misjonskonsulentene hjelper med søknad om penger fra diverse instanser. Opplegg og organisering utarbeides i samarbeid mellom misjonskonsulenten og en eller flere av SMM-organisasjonene. Man tilstreber en tur hvert 3. år pr. bispedømme, og det samme sentralt. Mulig modell er ungdomsturene i Sør-Hålogaland. Misjonskonsulentenes og daglig leders utgifter deles 50/50 mellom bispedømmet og den/de aktuelle SMM-organisasjonene.

B. Kompetansehevingsturer for misjonsrådgiverne

Man oppfordrer også misjonskonsulentene til, i samråd med daglig leder, å ta initiativ til en kompetansehevingstur hvert 3. år. Denne forutsettes finansiert på samme måte som tidligere, dvs. den/de aktuelle SMM-organisasjonene betaler oppholdet + 50 % av reisen og det/de aktuelle bispedømmene betaler de resterende 50 % av reisen.

Vedtak:

SMM-rådet gir sin tilslutning til SMM Praktisk arbeidsgruppes turopplegg.

Sak 05/11: Informasjonsrutiner mellom organisasjon – menighet – misjonskonsulent

Denne saken er kommet fra et av bispedømmene hvor misjonskonsulenten ikke har blitt tilstrekkelig orientert om korrespondanse mellom misjonsorganisasjon og menighet. Det resulterer i at det er vanskelig for misjonskonsulenten å følge opp sin del av arbeidet.

Vedtak:

SMM-rådet ber organisasjonene innarbeide i sine rutiner at kopi sendes misjonskonsulent ved viktig korrespondanse med menighetene.

Sak 06/11 Nytt fra partene, inkl. SMM regionalt og sentralt**HimalPartner:**

- Har fått to nye medarbeidere: Terje Holmedahl informasjonsleder og Magnus Ånestad.
- Sommerstevne på Rønningen, tema: Arven fra Hans Nilsen Hauge og hvordan tar vi denne videre.

- Ser også på Hauges visjon og verdier idet vi arbeider med struktur og strategi for næringsutvikling i regi av misjonen.
- Jobber med innsamlingskonseptet (Bli MenighetsPartner, PersonligPartner etc), fokuserer på nærheten i info og kommunikasjon
- Faggruppe for mental helse skal ha konferanse i september; "Prioritering av mental helse i utviklingsarbeidet". (BN-støttet).
- Ingen norske utsendinger i Kina nå, men vi støtter viktige lokale samarbeidspartnere i det tidligere jordskjelvområdet Yushu og i Lhasa.
- Besøk fra den ene samarbeidspartneren (kanadisk PhD + en tibetaner) i oktober; tema blir "miljø og økoturisme på det tibetanske platå".
- Lhasa er bønneemne. Hvor går arbeidet videre her?

Dnk/MKR:

- Fra siste MKR møte: Uttalelse om trosfrihet for asylsøkere og økt beskyttelse for konvertitter.
- Teologisk Nemnd har utgitt boka "Kirke Nå" i forbindelse med Kirkemøtesaken om evangelisk-luthersk kirkeforståelse. Kjetil Aano har kapittel om misjon.
- Viktig å se kirkemøtesakene om misjon og kirkeforståelse sammen. Misjon er med på å gi innhold til hva det vil si å være kirke.
- Lutherjubileet i 2017: Bl.a. fokus på at det å være luthersk også er å være økumenisk.
- Vil sende ut LVF- strategien for innspill.
- Minner om at SMM-organisasjonene er svært velkomne til møte i LVFs nasjonalkomité.
- Delegasjon til Kina: Areopagos, MKR/KR: Offisielt besøk til Tre selv-kirken.
- Kairosdokumentet gjennomgår en grundig og kritisk prosess, konferanse i august.
- MKR har avlagt besøk til Menneskerettighetsfondets arbeid i India (MKR er en av eierne).
- Irak: Spenning mellom historiske kirker og ymse misjonsvirksomhet bl.a. fra USA, gjør det vanskelig å vite hva som er reell forfølgelse.
- Dalitter: Den økonomiske veksten har ført til at de fattige blir fattigere, trakasseres fordi de er dalitter, ikke fordi de er kristne. Diskrimineringen foregår langt inn i kirkene.
- Religion og utvikling: Første møte i referansegruppa:
  - o Planlagte folkemøter:
    - Stavanger/MHS : Bistand og evangelisering
    - Tromsø: Religion - problem eller konfliktløser
    - Oslo: Demokrati og menneskerettigheter
    - Bergen: Religiøs tro og økonomisk velstand

NMS:

- Mellom to generalsekretærer. Jeffrey Huseby starter neste uke.
- Landsstyret skal vedta landsmøtesakene nå i mars. Vedtak om den nye strukturen på GF i sommer.
- Den nye strukturen innebærer at vært landsdelsteam får hvert sitt fagområdet: Samarbeidet med menigheter er lagt til team øst. Andre områder er bl.a frivillighet og grasrotarbeide.
- I prosessen fremover blir det viktig med en balanse mellom fornyelse og det å ikke kaste det gamle som fortsatt er livskraftig.

Areopagos:

- Grete Raddum ny Asialeder, drar til Kina i morgen og er med i delegasjonen med MKR/KR.
- Direktør Raag Rolfsen disputerer på Levinas, men overtar som representant i SMM fra og med fellessamlingen i juni (Tore Laugerud vara).
- Senter for religionsmøte og dialog:
  - o Nordisk dialogkonferanse god oppslutning
  - o Senteret går inn i ulike problemstillinger, for eksempel skolegudstjenesteproblematikken
- Mesterens lys: Nå på alternativmesser i 7 byer.
- Årlig kurs på Modum: Ungdoms sekulariserte og nyåndelige virkelighet.
- Ny Kifo-undersøkelse: Hvorfor går mennesker fra kirken til nyåndelige miljøer og tilbake igjen?
- Fått menighetsavtale med både globalt og lokalt perspektiv.
- Simon Chow fra Lutheran Theological Seminary (LTS) var årets besøk i åpenbaringstiden. Fornøyd med programmet, følger opp i Oslo med bl.a Domkirkemenigheten. Engasjement for oppbygging av diakoni på LTS.
- Nytt arbeid i Bergen: Halv prestestilling i Johanneskirken – møte med nyreligiøse - utvikle mot religionsdialog - betaler 100.000 til denne.
- Venter på svar fra Bjørgvin bispedømme ifht. engasjement der.

Normisjon:

- Fokuserer på lederopplæring/bygging, særlig blant unge, nå spesielt fokus på Mali.
- Negativ politisk utvikling i Aserbajdsjan - strammer inn på religionsfriheten.
- Er midt i en strategi jobbing: Vil bl.a. høyne profilen på Asia.
- Bevisstgjøring av utsendinger med tanke på informasjon hjem til Norge, bl.a fra India(acta) og Mali, har gitt resultater.

DNI:

- Landsstyret har vært på studietur til Ungarn/Østerrike. Samarbeidsavtale med Den Evangelisk Lutherske Kirke i Ungarn reforhandles og fornyes. Det etableres også et nærmere samarbeid med den ungarske indremisjonsbevegelsen EBBE og kurs og seminarer. Ungarn har den største jødiske befolkningen i Europa i forhold til antall innbyggere.
- Caspari Senter har flyttet til nye og større lokaler, med mulighet for utvidet kurstilbud. 21.3.-8.4. arrangeres 3 ukers kurs for norske studenter i samarbeid med Menighetsfakultetet. Fått bedre plass og kan i større grad betjene utenlandske studenter, for eksempel MF-kurs. De to første ukene i november arrangeres missiologikurs for misjonærer og kirkeledere. Norske organisasjoner inviteres til å sende deltakere.
- Ny stedlig representant i Israel: Andreas Johansson med familie
- Ny trend at godt voksne (30-50 år) søker voluntørtjeneste
- Ny nettside med prekenverksted
- Mer frivillighet, din-ambassadører vil jobbe i team ifht. å arrangere møter etc.
- Fra 1. aug. har DNI ingen "krets-ansatte". Kretsstyrene beholdes for å sikre og koordinere regionalt og lokalt engasjement og aktiviteter.

NMA:

- Liberia, utbygging av arbeidet. Bygger flere skoler i samarbeid med myndighetene. Feasibility study for å se på muligheten for å starte mikrofinans i landet.
- Vi er blitt partnere i Integral Alliance som er et nettverk av organisasjoner som driver diakonale nødhjelps- og utviklingsprosjekter. Tear Fund, World Relief, Canadian Reformed Church.
- Vi har i samarbeid med Tore Thomassen lagd en ny musikal, kalt "Spille på lag". Denne blir gjort tilgjengelig for menighetene.
- Til høsten kommer vi etter all sannsynlighet til å kjøre en tre måneders turne i hele Norge med Humming People. Mulighet for menigheter til å koble seg på for å lage en korhelg, med konsert og fokus på Kambodsja.
- "Den fjerde vismann" kommer til å ha en 14 dagers turné rundt omkring i Norge i desember. Et glimrende fokus på det diakonale i juleevangeliet.
- Nye nettsider kommer 1. juni.
- 20 år med mikrofinans, feirer jubileum i Bolivia.
- Vi har i samarbeid med Strømmestiftelsen etablert et nytt fond, GAVN, som muliggjør å sette penger ut til mikrofinans kunder.

Sak 07/11 Tiltaksplan sentralt for 2011

Vedtak:

SMM-rådet gir AU fullmakt til å godkjenne daglig leders tiltaksplan for 2011.

Sak 08/11 Forslag til program for Fellessamlingen 14.-15. juni 2011

Vedtak:

SMM-rådet vedtar programmet for fellessamlingen til orientering og ber om at den delen av programmet som staben i Kirkerådet skal være med på, blir lagt til den første dagen.

Sak 09/11 Regnskap SMM sentralt 2010

Vedtak:

SMM-rådet tar regnskapet for 2010 til etterretning, men ber om en orientering om hvilke poster som har blitt saldert, slik at regnskap blir likt budsjett.

Sak 10/11 Orienteringssaker

- Forslaget til regionale avtaler ble sendt til bispedømmene i desember 2010 med oppfordring til å inngå slike avtaler innen 01.01.2012. Webansvarlig Olav Svanholm i Nidaros legger stadig ut nytt på www.menighetogmisjon.no - bruk denne og si det videre. Praktisk arbeidsgruppe jobber med et forslag til en "annerledes backpacker håndbok"- og er i samtaler med Dnk om dette ifht. 18-30-årssettingsen. Flere Ungdomsting i bispedømmene setter misjon på dagsordenen som en oppfølging av UKM 2010. Misjonskonsulentene er aktive på disse.

- Det arbeides med ulike tiltak ifht. integrering av misjon i trosopplæringen, bl.a. en misjonsbøsse "Gud gir - vi deler" som er ment å følge de ulike aktivitetene i menighetene.
- Ragnhild Kristensen er ansatt i 50 % som misjonskonsulent i Oslo og er godt i gang. Astrid Fylling i Bjørgvin er tilbake i 30 % etter sykemelding men flytter og slutter i stillingen 1. september. Liv Anne Bjerkeland i Møre er tilbake i 50 % etter sykemelding. Olav Svanholm har redusert til 40 %, men SMM i Nord Hålogaland arbeider for å få et ungdomsengasjement inn som en erstatning.
- Påminnelse SMM-datoer 2011: Fellessamlingen 14.-15. juni i Tønsberg, SMM-møter 6. oktober og 14. desember.

Protokoll Teologisk nemnd (TN) 10.-11. mars 2011

TN 01/11   **Protokoller**

TN 01/11   Protokoll fra møtet i TN 14. -15.oktober 2010

Vedtak:

Protokollen ble godkjent.

TN 02/11   **Orienteringssaker**

TN 02/11/1   MKR møte 9. – 10.mars 2011 (*mundlig*)

TN 02/11/2   Rapport fra Norsk Teologisk Samtaleforum

TN 02/11/3   Utkast Protokoll fra møte i KATLUSA, november 2010
"Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv" er et dokument som bør tas i Teologisk nemnd. Å behandle skriftemål i Norge er en viktig sak, men et felles arbeid om skriftemål må ta høyde for relativt store forskjeller mellom kirkene i teologi og praksis.

TN 02/11/4   Rapport fra rådsmøte i LVF, Stuttgart, 28.–29. juli 2010
Det økumeniske instituttet i Strassbourg ble diskutert, og om en burde satse mer på andre lutherske forskningsinstitusjoner. Flere gode erfaringer med instituttet ble løftet frem.

TN 02/11/5/1   CPCE/GEKE - Rapport fra Råd og Presidium (*mundlig*)
Stephanie Dietrich orienterte om dokumentet "A time to live and a time to die" om bl.a. assistert eutanasi som blir ferdig i mai 2011. Dokumentet er godt, men skaper også stor debatt. Mye forberedelse foregår i forhold til generalforsamling i Firenze i 2012 og reformasjonsjubileet. I forhold til dialog med anglikanerne vurderes en form for europeisk Meissen.

TN 02/11/5/2   Den norske kirkes høringssvar til CPCE-/GEKE-dokumentet

TN 02/11/5/3   CPCE/GEKE – Rapport fra 2. konsultasjon om teologisk utdanning, Wien, 19.–21. november 2010

TN 02/11/6   Rapport fra Porvoo-konsultasjonen "Churches Responding to Conflict, February 2011

Viktig økumenisk øvelse å lære seg å konsultere hverandre, men det er noe uklarhet rundt hvilken type konflikt konsultasjonen egentlig handlet om. Interessant med behovet for større forpliktelse, særlig i forhold til hvordan kirker i fellesskap med hverandre konsulterer hverandre.

TN 02/11/7 KM-sak 2011: Å være evangelisk-luthersk kirke i en økumenisk kontekst
Vidar Mæland Bakke orienterte. TNs innspill til saken blir tatt med til komitéarbeid på Kirkemøtet.

Den pågående samtalen og bevisstgjøring om vår lutherske arv er viktig for å forberede oss på et økt mangfold også i egen kirke. Vedtakene sier spesielt noe om diakoni, handlingsplan for økumenikk og reformasjonsmarkeringen i 2017. Savner kirkeordnings-spørsmål inn i forslag til vedtak. Aktuelle utfordringer er et spennende valg, men blir kanskje for lite konkret. Vedtaksforslagene har ingen teologisk substans, de bør derfor ikke stå som avslutning på prosessen. Å vedta en forpliktende økumenisk plan er viktig, og 500-årsmarkeringen er viktig. I 2017 greier vi å si mer om hva det betyr å være evangelisk-luthersk. Denne type sak å være mer utfordrende, begeistrende og urovekkende.

TN 02/11/8 "Kirke nå – Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke"

TN 02/11/9 KM-sak 2011: Diakontjenesten i kirkens tjenestemønster

Ingeborg Midttømme orienterte. BM har valgt å ta et grep ved å løfte diakontjenesten frem som en selvstendig tjeneste og forsterke hvor nødvendig den er for vår kirke. Det anbefales at TNs innspill tas til Kirkemøtets komitéarbeid.

- En del ting forblir uklare i forhold til økumeniske relasjoner, hvordan oversettes vigsling og ordinasjon, vigslingsforståelsen av diakoner blir ikke teologisk tydelig. Den eneste logiske oversettelse er å kalle begge deler for "ordained ministries". En kunne ha diakonvigsling, prestevigsling for å spesifisere hva slags vigsling det er snakk om.
- Hvor nødvendig er diakontjenesten, og hvor kommer *necesse est* inn? Noe man ikke har tenkt inn i utredningen nå, er sammenhengen mellom diakoniforståelse og diakontjenesten, evangeliet i handling: er det en del av det nødvendige, *necesse*?
- Hvis soknebud ikke foretas i kraft av vigslingen, i kraft av hva da? Bør det ikke være en generell ordning som sier at diakoner forretter nattverd i denne ene sammenheng?
- Hvorfor er det viktig å si at diakonen er en del av embetet med forvaltning av ord og sakramenter? Hva er den spesifikke forskjellen mellom presten og de andre tjenestene? Hvor går grensen for den "spesielle tjeneste"?
- Den diakonale tjeneste er bindeledd mellom kirken og verden, en spesiell, karitativ tjeneste.
- Hva er det nødvendige? Her er to forskjellige typer nødvendighet: Det er nødvendig at Ordet forkynnes og sakramentene forvaltes for at det dannes en menighet. Og der det dannes en menighet, er det nødvendig med den diakonale tjeneste. Det er altså ikke en nødvendig forutsetning, men det er en nødvendig følge, slik sett er også diakontjenesten nødvendig.
- Er diakoni evangeliet i handling, er det ikke Ordet i handling?

- Når en ordinert prest går over i diakonstilling, skal han/hun vigsles på nytt? Ja. Diskuterer vi egentlig hva en prest er?
- Her er NTs presisjonsnivå lavere enn hva kirken senere har hatt behov for på flere områder. Det er vanskelig å si hva som kommer først av teologi og praktiske ordninger.
- På s. 2 er det lite sammenheng mellom saksorientering og forslag til vedtak. Hva menes med at det bygges på et selvstendig teologisk grunnlag? Her trengs en presisering i vedtaket.
- *Nødvendig* er et vanskelig begrep, alle tenker det i forhold til prestedtjenesten. – Hva mener vi egentlig med det her?

TN 02/11/10 Andre orienteringssaker: Global Christian Forum

Svein Granerud orienterte om Global Christian Forum-møtet i Finland. Pentekostale kirker deltar mer aktivt i samarbeidet, og en bygger økumenikk ned fra å være i tung møteform til å bli lettere og mer av nettverksbygging.

Vedtak:

TN ber om at innspill til Kirkemøtesaker oversendes aktuelle Kirkemøtekomiteer. TN tar sakene til orientering med de momenter som kom frem i samtalen.

TN 03/11 CPCE/GEKE-dokumentet "Ministry – Ordination – Episkopé"

- TN 03/11/1 Høringsdokumentet "Ministry – Ordination – Episkopé"
- TN 03/11/2 Guidelines for response
- TN 03/11/3 Utkast til høringssvar på CPCE/GEKE-dokumentet Ministry – Ordination – Episkopé)

TNs behandling:

Harald Hegstad presenterte saken og forslag til høringssvar. Samtale (se vedlegg).

Innspill:

Til "Recommendations":

- 1. Dette gjør vi i Dnk.
- 2. Vi bør si noe om at vi prinsipielt støtter tanken om kirkelige tjenester utover prestedtjenesten, men at vi bifaller refleksjon omkring hvordan dette skal utfoldes. Vi bør også si at en studieprosess på forståelsen av bispeembetet er nødvendig.
- 3. Sier vi noe om hvem som er ansvarlige? For vi deler i stor grad den restriktive holdningen til hvem som utfører hva. Samtidig er punktet kanskje for kategorisk.
- Pkt 4: Her kan vi si oss enig, men det fordrer et arbeid med ordinasjonsbegrepet.
- Pkt 5: Støttes
- Pkt 6: Vi støtter dette. Men vil vi si noe mer?
- 7: OK
- Om diakonvigsel kan kalles "ordination" må vi erkjenne at vi ikke kan svare på, på grunn av ulike forståelsesmåter.
- Adgang til å forvalte sakramentene må strammes litt til i formuleringer.
- Avsnittet om episkopé må bygges litt ut. Det vi selv har sagt i forhold til Porvoo – Leuenberg.

Vedtak:

Harald Hegstad reviderer dokumentet i samarbeid med Stephanie Dietrich. Revidert utkast sendes hele TN for gjennomsyn og tilbakemelding. Beate utarbeider innledning og avslutning. Endelig revidert versjon oversendes MKR/AU til behandling 9. mai, slik at dokumentet kan oversendes CPCE innen fristen i juni.

TN 04/11 Forslag til videre arbeid med "Et sannhetens øyeblikk – Kairos. Palestina"

Oddbjørn Leirvik orienterte om arbeidsgruppens progresjon og samarbeidet med KISP om en felles konsultasjon og publikasjon. Dato blir 31. august. Hvor bred samlingen skal være, er ennå ikke avgjort.

Innspill:

- Er det litt mange innspill for en dag?
- Det teologiske kunne betones sterkere, særlig tema rundt landløftene og erstatningsteologi. Det teologiske spørsmålet er veldig stort: Gjelder landløftet? Starter ikke hele den kristne åpenbaringshistorien med landløftet?
- Representasjon fra Israelsmisjonen er viktig.
- I hvor stor grad skal det politiske være med å bestemme innholdet i troen; i hvor stor grad er apartheid synd?
- Hvordan få til den ordentlige samtalen mellom alle disse temaene? Hadde det vært mulig å tenke seg fire temabolker som kunne bidra til dypere behandling av hvert tema? Dette kunne bidra til å gjøre det interessant å komme.
- Selve debatten behøver rom, og det er et spørsmål om presse. Viktig at møtet munner ut i mer konsultasjon og har en kunnskapsfokusert ramme. Men en må ta høyde for at det blir debatt i ettertid.
- Støtter lukket konsultasjon for at det kan bli en saklig, grundig behandling, men fakulteter og våre nærmeste samarbeidskirker må inviteres. Bredden av synspunkt er stor nok innen vår egen kirke og de nærliggende. Høyskoler kunne godt være med. Staffeldtsgate, Fjellhaug kunne godt inviteres i samarbeid med fakultetene. Viktig å få dem med inn i denne typen diskusjoner i tillegg til andre utdanningsinstitusjoner. Men organisasjoner kan man evt. begrense. BM bør inviteres. Hvis KISP skal invitere, hvilke andre fagmiljøer bør påtenkes?
- Kan lesestoff sendes ut på forhånd? Å lage en slags bibliografi til tema mulig. Mye og bredt materiale finnes og kan gjøres tilgjengelig elektronisk. Frikirkens ferske uttalelse må med.

Vedtak:

TN tok saken til orientering og ber arbeidsgruppen ta med innspillene til videre planlegging.

**TN 05/11 Ny kirkeordning og teologiske implikasjoner
Innledning v/Per Kristian Aschim, seniorrådgiver Kirkerådet**

Diskusjonen om kirkeforståelse i forhold til kirkeordning har pågått en stund, ikke minst ved arbeidet med Den norske kirkes identitet og oppdrag fra 2004. Staten skal understøtte

trossamfunn, men den skal ikke lenger drive religiøs virksomhet. Dette skal gjennomføres i løpet av våren 2012. Noen saker er ennå ikke løst, slik som arbeidsgiveransvar for prester.

Viktig for kirken er at teologiske aspekter ved kirkeordning må stå i relasjon til de kirkelige ordningene. Det gjelder også kirkelige reformtemaer, slik som organisering av oppgaver, tjenester, nivåer etc. Det er vesentlig å finne en balanse mellom tradisjon og nytolkning og se utviklingen i historisk og økumenisk sammenheng. Samtidig er det en del ukjente faktorer i forhold til fremtid.

Det er to tyngdepunkter i arbeidet:

- 1) En fellesskapsorientert kirkeforståelse: Hvem er kirken, hvem og hva er menigheten?
- 2) Oppgaveorientert kirkeforståelse, hva gjør kirken, hva er kirken til for?

En tredje forståelse som kan gjøre seg gjeldende, er kirken som et system av arbeidsgiver og arbeidstakere.

Spørsmålet "Hva er kirken?" er et vanskelig innsteg. Heller "Hvorfor kirke?". At det er et fellesskapsprosjekt, at det er et poeng at kirken finnes, er et lettere innsteg. Hvem kirken er i kirkeordnings/kirkerettslig sammenheng, alle døpte. Men hvordan skal vi forholde oss til hvem menigheten er i forhold til geografisk soknestruktur og andre menighetsformer? Og hvordan forstår vi medlemskap, via tilhørighet til lokalmenigheten – eller?

Spørsmålet "Hva gjør kirken? Inneholder et oppgaveaspekt og er utgangspunkt for bestemmelse av kirkens virksomhet, kirkeforståelse (kirkens oppgave), kirkens virksomhet, tjenester (stillinger), strukturer (nivåer og organer)

LVFs Lund-statement 2007: 1) forkynnelse, 2) sakramentsbruk, 3) tilbedelse, 4) vitnesbyrd og 5) tjeneste (leitourgia, martyria og diakonia)

- Samtale (se vedlegg).

Vedtak:

TN takket for innledning og samtale og stiller seg åpen for videre konsultasjon der dette er relevant.

TN 06/11

TN-møtet på Stiklestad, 13. – 14. oktober 2011.

Sted: Stiklestad nasjonale kultursenter hotell.

På Stiklestad er oppkjøring til 1000-årsjubileet i 2030 i full gang. Folkereligiositeten blomstrer på en ny måte og har et slags sentrum på Stiklestad. Alternativreligiositeten blomstrer likeså. Forslag til program er besøk til nye Munkeby Mariakloster og kombinere fag og tur: Ekklesiologi og folkekirketanke. Forslag til sosialt program: Leirkveld!

Vedtak:

Idar Kjølsvik og Beate Fagerli bes om å utarbeide forslag til dagsorden og program.

Neste mandatperiode: TN foretok en spørreunde på hvem som kan tenke seg å stille til gjenvalg til ny periode og på forslag til nye medlemmer. TN ber sekretariatet vurdere om man i noen tilfeller kunne disponere midler til frikjøping av nemndmedlemmer for å skrive innstillinger o.a. Utredningsarbeid gir ikke fordeler noen steder.

Vedtak:

TN ber om at sekretariatet konsulterer fakultetene og spør medlemmer som ikke var til stede på møtet.

TN understreker behovet for nok akademikere i nemnda på grunn av forestående oppgaver i neste mandatperiode. Økumeniske teologiske problemstillinger er svært viktige, og vi må sikre oss at vi leverer ting som er relevante i økumenisk sammenheng.